

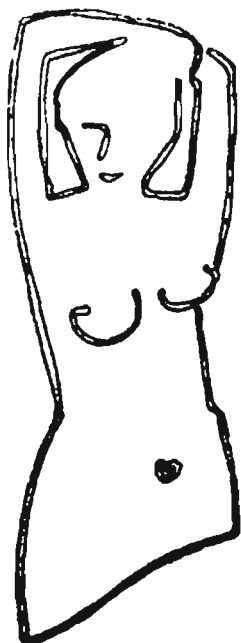
agrupació
excursionista
VILANOVA I LA GELTRÚ

Talaia

BUTLLETI PER ALS SOCIS

JULIOL-AGOST-SETEMBRE 1989

Mercè

SALÓ DE BELLESA

D.N.I. 77.076.129 R

C/ Gas, 9 / Tel. 815 16 11

Josep Coroleu, 101 / Tel. 815 68 09

VILANOVA I LA GELTRÚ

vian V
esports

Providencia, 29 ☎ 8939770

VILANOVA I LA GELTRÚ

AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA TALAIA

C/. Comerç, n.º 4
Tel. 893 1257

VILANOVA I LA GELTRÚ

Butlletí per als socis - Nº 225

JULIOL-AGOST-SETEMBRE 1989

SUMARI

EDITORIAL

Equip de Redacció

II CAMINADA POPULAR A LA VALL DE GÓSOL

Joan Tresvoltes

EL MONTSANT - EL GRAU DELS BARROTS

Joan Sivill

LA TOPONÍMIA EN EL "DIARI"

Vicenç Carbonell

NOTÍCIES I COMENTARIS

Joan Virella

EL RAT-PENAT

Joan Rodríguez - GET

CINC "RANDONNEURS" AL LLENGUADOC

Blanca Forgas'

DESCENS ALS BARRANCS "LA PEONERA" I DELS "OSCUROS DE BALCÉS"

I.G. - GET

CAMPAMENT D'ESTIU A LA VALL PINETA

Ramon Martí

UNA EXCURSIÓ AMB LUPA

Josep Voltà

CRÒNICA DEL "COTARRO" TALAIENC

Equip de Redacció

VIGNEMALE, 3298 m - PIQUE LONGUE, CARA NORD

Àngel Vedo

TROBADA AMB ELS ACORDIONISTES DEL PIRINEU-ARSÈGUEL

Josep Blanes

MONTSERRAT: EL MONTGRÓS, UN MIRADOR DE PRIMER ORDRE

Toni Sagarra

LES BARRIADES PERIFÈRIQUES DE VILANOVA

Joan Virella

Els Sis Camins-Cal Pau de l'Hostal-El Fraig-La Creu d'en Garí

Agustí Poch

NOTÍCIES DEL GR-92 MEDITERRANI

Josep M. Moragas

REFLEXIONS D'UN EXCURSIONISTA

EDITORS

Agrupació Excursionista Talaia

PRESIDENT

Salvador Butí i Papiol

SECRETARI

Antoni Sagarra i Mas

REDACCIÓ BUTLLETÍ

Secció de Cultura

DIRECCIÓ I MUNTATGE

Josep Blanes

EDICIÓ I PUBLICITAT

Blanca Forgas

Oriol Ventosa

Virtut Castro

M. Carme Barceló

EQUIP DE COL·LABORADORS

Joan Virella

Vicenç Carbonell

Josep Voltà

Toni Sagarra

PORTADA:

Una vista panoràmica del

Campament d'Estiu a la Vall Pineta

des dels Plans de La Larri

Foto: Josep Blanes

IMPRESSIÓ

Gràfiques Llopart

c/ Sant Antoni, 63

Sant Sadurní d'Anoia

EDITORIAL

Sense cap mena de dubte, el senderisme ha estat un fenomen de revitalització excursionista a la nostra entitat, si més no en la part popular i participativa.

En l'actualitat ja no podem parlar-ne com a novetat, per tal com ja fa alguns anys que forma part de l'activitat organitzada per la Talaia.

Si avui hi dediquem unes paraules a l'editorial no és per altra raó que per fer evident la seva constant revitalització i constatar que encara pot ser un argument vàlid de cara a la població per practicar l'excursionisme de forma sistemàtica.

Ara estem a les portes d'un nou curs i ja s'han organitzat les primeres etapes per seguir el GR-11 des de Cap de Creus fins al Canigó dintre l'itinerari anomenat "Vilanova-Canigó".

Però a part d'aquest fet, d'altra banda essencial, hi ha dues activitats més, relacionades amb el senderisme, que caldria ressaltar.

En primer lloc el marcatge, durant l'estiu passat, del GR-92 pel terme de Vilanova i viles veïnes, realitzat amb la col·laboració de la Talaia en tota la seva vessant tècnica, juntament amb altres entitats excursionistes de la vegueria.

Aquest fet apropa a la ciutat la realitat del GR, el fa quelcom més nostre i permetrà la seva utilització més fàcil a col·lectius diferents als habituals.

En segon lloc és l'exposició que sobre els senders tindrà lloc al Castell de la Geltrú durant el mes d'octubre. Caldrà veure-la, però sobretot caldrà aprofitar-la perquè els ciutadans de Vilanova entenguin el fenomen del senderisme i, amb ell, l'excursionisme, perquè pugui arribar als diferents nivells d'ensenyament i perquè, si algú no participa en el noble i saludable esport del caminar seguint un camí marcat, no sigui perquè desconeix la seva existència.

Amic soci, amic senderista, aprofitem aquesta oportunitat per fer un esforç comú de divulgació.

*Fent
Camí*

II CAMINADA POPULAR A LA VALL DE GÓSOL

Una cinquantena de socis de la Talaia participaren en aquesta caminada celebrada el passat 23 de juliol. Escapàvem de Vilanova a les cinc del matí, fugint d'una sufocant xafogor que ni en aquella hora nocturna deixava d'apretar. A quarts de vuit ja érem a Gósol i a les vuit en punt, amb un estrident coet, es donava la sortida.

Passàrem per l'ermita de Santa Margarida on fórem obsequiats amb magdalenes, avellanes i panses de Corint. Seguïrem camí enllà, creuant el Torrent dels Reguerons que baixa del Coll de la Mola i, ascendent sempre per pista de

mntanya, contornejàvem tots els barrancs i rieres que conformen la capçalera del Torrent Senta, inici de l'Aigua de Valls.

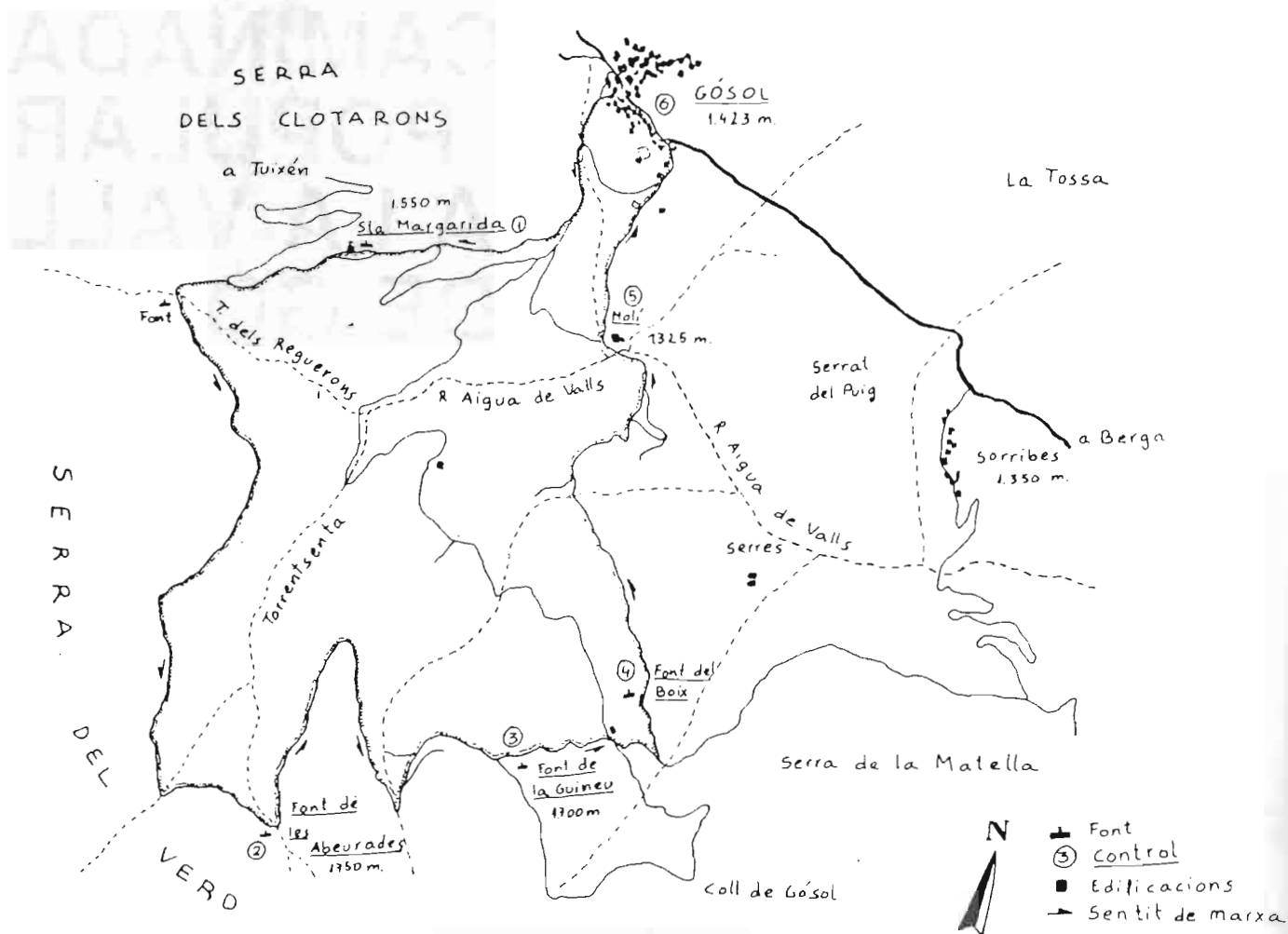
Quan passàrem per sota del Roc del Bessó on, segons la guia, havíem de contemplar un dilatat panorama, ens caigueren a sobre un parell de petits ruixats. La majoria de marxadors no es molestaren en posarse les capolines, agraïnt més aviat la fresqueta reparadora. Entre les calitges aparegué la mola del Pedraforca insòlitàment argentat per l'aigua que relliscava pel rocam. Algú intentà inútilment plasmar la visió en una fotografia

Es feia cap a la font de les Abeurades, amb una aigua deliciosa que flueix a quatre graus de temperatura i on fórem novament obsequiats amb un entrepà de fuet. Era el punt més enlairat de la caminada, 1750 m, i on férem un breu descans. Un ramat de vaques, des d'un pla enlairat, ens contemplaven encuriosides al veure invadits els seus dominis habituals. En aquest paratge hi és freqüent l'avet i tots aquests contorns no tenen res a envejar a les muntanyes pirinenques.

Iniciàrem la davallada, primer per pista de poc desnivell i després, a l'al

La Caminada, un cop passada
la Font de les Abeurades (Foto: Blanca Forgas)

tura de la font de la Guineu, per un corriol de fort pendent que ens portà fins a prop de la Borda del Nen Xic, on seguïem el camí de la Matella que enllaça amb la pista de l'antic camí de Gósol a Sant Llorenç de Morunys (o dels Piteus). La boscúria és de pi roig i boixeres. No és estrany, doncs, que la font immediata s'anomeni del Boix.

Passàrem pels darreres del Tossalet de Sant Genís, la Salada i les Colladetes, baixant cap a la riba de l'Aigua de Valls i remuntant-lo per la riba dreta fins a la palanca del Molí. Aquest edifici ha estat restaurat enguany per a dedicar-lo a casa de colònies. Feia temps que ja no molia cereals ni produïa quilowats, com anys enrere. Aquí som obsequiats novament; deliciosos préssecs a discreció.

Es diu que un de la nostra colla hi agafà un fort mal de ventre per golafre.

Passant pel costat d'una fallida piscifactoria i contornejant la base del turó del Castell, fèiem l'entrada a Gósol per la rotonda on hi ha el monument al Segador.

La marxa finalitzava a la Plaça Major, on ens entregaren un medalló de xapa com a recordatori. El Tòfol i el Cisco, que havíem vist a la sortida, havien fet una marxa ràpida i aleshores ja devien estar a l'altura de Manresa. Un dels nostres estava tan acalorat que no pogué aguantar-se de fer una bona remullada amb l'aigua de la font central.

Segons els organitzadors participaren en la Caminada unes 450 persones. La Talaia fou el grup més nodrit. Molts anàrem a dinar

a cal Triuet i més tard s'organitzà un ball a base d'una noia tocant destreument un acordió acompanyat de sintetitzador. La majoria de caminants ja havien marxat i els vilanovins ens férem amos de la plaça. La gatzara i els xiscles de la Tina foren apoteòsics. No en va els vilanovins tenir merescuda fama de bons balladors a pesar de calçar botes o xiruques. Mentre, el Toni ho captava en video per a la posterioritat.

Arribà l'hora de retornar cap a casa i a la xafogor apocalíptica. Fèiem cap a Vilanova a tres quarts de deu del vespre.

Joan Tresvoltes

*Caminant
per les
Comarques*

EL MONTSANT

EL GRAU DELS BARROTS

El propassat dia 16 de setembre, tres membres de la nostra entitat vàrem fer una visita llampec al Montsant per seguir-ne la ruta del Grau dels Barrots.

El Montsant ja ha estat motiu d'altres articles, dossiers i excursions, però per a nosaltres va ésser un bateig, i si fins ara no l'havíem trepitjat mai, ara gosem a dir que hi tornarem, ja que és prou encisador i gran per a descobrir-ne o resseguir-ne altres vessants.

Als Graus dels Barrots, s'hi arriba seguint uns senyals negres i vermells, però força descolorits; també hi ha alguns indicadors.

El poble de la Morera és a 741 m d'alçada i el cim dels graus és a 1150m. Aquest desnivell de 400 m es guanya en tres etapes, en l'aproximació als graus en salvem 200 i la progressiva alçada ens permet d'ullar la vall als nostres peus; els altres 200 m són d'espadat ras i llis i els guanyem seguint una xemeneia, la qual després de deixar-nos entrar al cor de la roca, ens fa remuntar verticalment per una colla de ferros clavats a la paret, i ens mena fins a una feixa enmig de la roca que permet de circular-hi, però arrupits, fins que arribem a un revolt. Aquí ens espera la visita a una agulla separada de la roca, anomenada "el balcó", a la qual no és convenient romandre massa estona.

La vista sobre el Priorat és encara millor i els prismàtics ens ajuden a delectar-nos més. Per sort nostra, el dia és serè i no fa ni un bri de vent (altrament, en un dia de vent no és recomanable de fer aquesta ruta). Continuem, doncs, i arribem a un circ més ample i equipat amb un llibre-registre de firmes on fem constar les nostres; d'aquest llibre, en tenen cura el C.E. de Reus.

Els graus ja són nostres, ja han estat venguts. Ara ens queda el retorn que farem seguint els senyals del GR que ressegueix el cim fins arribar a la Morera. Sense abandonar-nos el record de l'ascensió realitzada, som conscients que carenem l'estimball a 1.150 m, cosa que té el seu atractiu i que no es fa pas cada dia.

Amb compte però amb lleugeresa, tornem al poble després de 3 h 15 m d'haver-ne sortit. Avui té lloc aquí un esdeveniment poc corrent, un casament que aplega quasi tot el poble; nosaltres agafem el cotxe i cap a Vilanova, mentre ens allunyem del Montsant i li diem: A REVEURE !

JOAN SIVILL

Una vista parcial del Grau dels Barrots (Montsant) (Foto: Manel Vidal)

LA TOPONÍMIA EN EL 'DIARI'

Ja ho hem dit en altres ocasions. En el "DIARI" existeix un garbuix amb els topònims o noms de lloc, siguin locals o comarcals.

En el número del 7 de juliol passat, s'hi van aplegar una bona colla d'errors. Anem a fer-ne menció.

A) A la primera pàgina es llegia: "Diez hectáreas de bosque destruidas en un incendio", i es comentava que "el pasado lunes por la tarde, en un incendio forestal en la zona entre Pas del Bou y Mas Ricart...". "El fuego se inició en la granja de codornices Mas Torrat, que se salvó milagrosamente de las llamas". I a la pàgina 3 deia: "...en una zona comprendida entre el Pas del Bou y Mas de l'Artís". "El incendio se inició junto a la masia Can Torrat, donde se encuentra ubicada una granja de codornices". "De esta manera, el paraje entre Pas del Bou y Mas de l'Artís está quedando prácticamente desértico."

De bell antuvi, com que el mas Ricart és al sud del mas Torrat i el mas de l'Artís és al nord, ja no podíem saber exactament on s'havia cremat. A més, el Pas del Bou està situat entre el mas Ricart i el corral d'en Roc, o sigui, també al sud del mas Torrat. Examinada la zona cremada "in situ", hem pogut comprovar que sortosament no tenia res a veure amb el mas Ricart i el Pas del Bou. L'incendi es produí entre el mas Torrat (no "Can Torrat") i la carena que mena en direcció nord fins a vora el mas de l'Artís, afectant també més cap a llevant, a les envistes del corral del Miró.

B) A la pàgina 19 es notifica que "el CDS pregunta sobre les 'canteres' d'Asland al Garraf", "al Parc Natural del Garraf, ubicada concretament a l'indret anomenat Les Fonts de les Coves" (?).

Les pedreres de l'Asland (conegudes a Sitges per "Las Cuevas" en llenguatge burocràtic), estan situades en el fondo de les Coves, sota els Covarrons i allí no hi ha "font". Tant de bo! El fondo de les Coves desemboca a la banda E del torrent del Garraf entre el pla del Senyal i la serra del Pins (Ignasi M. Muntaner, "Els noms de lloc del terme de Sitges", pàg. 83). El mot fondo equival a "fons o fondal". És molt usat a la nostra comarca i la seva grafia és admesa pel doctor Coromines, entre altres filòlegs.

C) A la pàgina 24 llegim: "La depuradora de Ricreu a punt de desaparèixer". "Situada a la urbanització Mas Trader, a Cubelles". "L'Ajuntament ha decidit construir un emissor que comuniqui la xarxa de clavegueram de Mas Trader amb la depuradora situada a la zona del Clot d'en Bassó-Morta de Sant Pere que recull les aigües residuals del casc urbà del municipi".

Fa anys que l'Ajuntament de Cubelles s'entesta en anomenar Ricreu l'antiga partida d'Arricreu dels cadastres i dels documents del mas Trader del segle XVIII. Suposem que ara, una vegada concedit el premi a la "toponímia antiga" del terme, hi haurà prou dades per a esmenar més d'un nom de lloc, com per exemple "Sumella", que no és més que un arcaisme fonètic de Somella (Butlletí de l'A.E.Talaia, juny 89). Quant

al Clot d'en Bassó, torna a esmentar-se a la pàgina 27 del "DIARI" en: "Dos estranys robatoris", només que ara sense l'accent: "Clot d'en Basso". Sobre aquest lloc ja vam pronunciar-nos un altre cop, quan el "DIARI" escrivia "d'en Bessó". Cal recordar que Bessó o Bassó no eren persona, sinó una petita bassa o bassiol que hi havia en els aiguamolls, i en conseqüència, s'ha d'escriure "Clot del Bassó", documentat des del segle XVI i citat correctament mantes vegades en els programes de Festa Major de Cubelles (anys 1967 i 1984).

I com a descàrrec del "DIARI" hem de fer menció d'un altre cas. El Ple de l'Ajuntament vilanoví del dia 23 de gener d'enguany, va aprovar el "Nomenclàtor dels vials públics del nucli urbà". Entre les places existeix la "d'A darró". Doncs, bé. La revista "A prop" del 30 de juny diu: "L'Ajuntament sollicita a la Diputació subvenció per adequar la zona arqueològica de Darró". En què quedem?. Tot això fa mal d'ulls. Hem de procurar més atenció amb els nostres noms de lloc. Però tampoc arribar a l'extrem d'ésser massa puristes celebrant les festes de "Sant Cristòfor" en comptes dels tradicionals aplecs a l'ermita de Sant Cristòfol. Quan s'ha dit "Sant Cristòfor" a Vilanova i comarca? Podem assegurar que mai. Si és tan vàlida una grafia com l'altra, no hem de renunciar a l'arrelada a casa nostra, o si no vegeu el citat Nomenclàtor municipal.

Viceng Carbonell i Virella

NOTÍCIES I COMENTARIS

Bosc cremat al Carraf (Foto: Josep Blanes)

CAPÍTOL D'INCENDIS

L'estiu d'enguany ha tornat a ser fatal per als boscos de Catalunya. La maltempsada començà el mes de juny. El dia 22 s'iniciava un incendi a la Terra Alta que abraçà part dels termes de Prat del Comte, Pinell de Brai i Benifallet, aquest darrer indret del Baix Ebre; el dia 25 es pogué controlar quan ja havia arrasat més de 70 ha de terreny. El dia 26 se'n declarava un altre als Ports de Beseit, d'abast no especificat. Ja més a prop nostre, el dia 25 n'hi havia un de certa importància a Sant Quintí de Mediona. El dia 1 de juliol cremava part del Fondo de la Carsosa i la serra immediata a la carretera, enfront de Lurdes, afectant unes 2,5 ha. Els dies 3 i 4 es declarà un incendi entre el Corral d'en Miró i el Mas Torrat, on cremà bona part del bosc que voreja el pintoresc camí que transcorre des del Mas Torrat al Mas de l'Artís; unes 10 ha de bosc i matolls quedaren calcinades. El dia 12 hi hagué un petit incendi a la serra de Santa Llúcia (la del Racó). El dia 15 s'iniciava el gran incendi de la Serra d'Ordal, que no seria controlat fins al 20, cremant-se unes 200 ha de bosc

i garriga; començà prop de la carretera N-340 i s'estengué en direcció nord, fins a la partió de terme de Subirats i Gelida on hi ha les urbanitzacions Cases Blanques i Cal Martí Vell. Alguns xallets del primer indret quedaren socarrimats.

El dia 17 n'hi havia un altre en terme d'Olivella, al sector de Trullols, on hi ha la urbanització "Las Colinas". El foc abraçà unes 35 ha de bosc entre les masies de Can Fuster i Mas Mestre. El 19 se'n declarava un altre en terme d'Olèrdola. El 21 s'iniciava el gran incendi de Tivissa, el més extens d'aquest estiu, que no fou sufocat fins al 24, cremant-se unes 700 ha. El 24 en començava un altre en terme d'Aiguamúrcia, en una barrancada de difícil accés, on arrasà unes 10 ha de bosc.

El dia 30 cremaven els boscos d'aquest mateix terme, el tercer incendi en un mes: el primer havia estat el dia 14 quan cremaren uns 2 o 3 ha, el darrer fou el més extens i amb dos fronts, un a la zona de la Portella, prop de Selma, i l'altre a l'àrea de la Masó, cremant-se unes 25 ha.

El darrer dia d'aquest mes fatal es tanca amb un incendi a la serra de Font-rubí, amb quatre focus: un entre Can Romeu i Font-rubí, als rodals de la carretera de l'Avellà, un altre a les Fonts i dos més prop de Pareres. Adéu al paratge singular de la Vallde-llós!

El departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat ha prohibit amuntegar brossa procedent d'explotacions forestals a menys de 20 m dels camins com a mesura per a prevenció d'incendis. Hi afegim que resulta molt més greu la qüestió. No és que els deixin a menor distància de la decretada, sinó que deixen el brancatge damunt mateix de camins i corriols. No citarem llocs concrets per a no donar pistes als maleïts incendiaris.

BAJANADES DE LA "GUINNESMANIA"

Ja fa algun temps que proliferen els intents de promoure el nom de Catalunya a base d'aconseguir rècords estrafolaris per incloure en el llibre Guinness. Sempre creurem que l'única forma d'aconseguir una nació lliure, forta i respectada és adoptant una actitud unitària, ferma i decidida enfront dels continuats mespreus i arbitrietats que contínuament ens dediquen. Passar-se a l'intent d'assolir rècords extravagants pot portar a creure, en visió feta des de l'estranger, que Catalunya és un país de grillats.

Els llocs d'àmbit excursionista com les serralades pirinenques i zones properes, no podien escapar-se de ser escenari d'aquestes falòrnies. Primer fou una pujada amb xanques al Puigmal; ha seguit un intent (fracassat?) d'aixecar castells humans a la Pica d'Estats per una colla de Tarragona; un individu amb poca feina (esta-

rà a l'atur?) vol passar-se més d'un any tancat dins de la cova Annas de Prullans, per a superar un rècord anterior. I sembla que d'aquestes atzagaiades n'hi ha per estona. És possible que properament tinguem notícia d'un descens amb coves bugaders de plàstic pels ràpids de la Noguera Pallaresa; una travessia amb patins de pedals a l'estany de Certes-

cans o millor a l'estany Mar de l'Aran; un campament nudista hivernal a Coma de Vaca en una jornada en què bufi el torb; concentració i ballada de gegants al cim del Montardo; actuació de bastoners a l'estreta carena d'unió entre el Gra de Fajol Gran i el Petit, o muntar un esbojarrat i multitudinari cavall fort al Pas de Mahoma...

Carena del Gra de Fajol (Foto: Joan Virella)

NOTÍCIES I COMENTARIS

CAPÍTOL DE CARRETERES

Les millores o tancament temporal de carreteres és actualment una informació essencial per a l'excursionista que acostuma a traslladar-se amb cotxe propi fins als indrets escollits per a les seves activitats, siguin d'alta muntanya, escalada, etc. Tenim en primer lloc el túnel dels Brucs que, per tal de doblar-lo, ha estat tancat 25 dies fins al 9 de juny. Serà una millora per als que vulguin anar a Montserrat venint de la part d'Igualada. Una altra millora ha estat l'entrada en servei, el 8 de juliol, del trajecte Canyelles-Vila Franca de la carretera C-244 que, si bé podem fer en menys temps, no estalvia pas la porrada de quilòmetres que ha consagrat certa premsa poc informada.

Ja en zones més allunyades esmentem el tancament de la carretera del Congost de Terradets, pràcticament per tot el que queda d'any. S'han de fer dos túnels i vuit ponts nous. Hi haurà dificultats i fins i tot impossibilitat d'efectuar algunes escalades en aquelles parets.

S'anuncia que en quatre o cinc anys hi haurà tres grans eixos que traspassaran la barrera pirinenca per túnels. El principal serà el de Pimorent, que unirà la Cerdanya i l'Arieja. El segon és el de Vielha, que es desdoblirà. Ja aquest estiu s'ha notat la gran millora que no plou dins la foradada existent. El tercer túnel serà el de Somport, a l'eix d'enllaç Tolosa-Saragossa. Merveilles veurem.

OVNIS AL GARRAF

Unes quatre mil persones estan convocades per una emissora de ràdio el dilluns 5 de juny a una concentració al Pla de Campgràs per efectuar una espècie de trobada en la tercera fase amb ovnis vinguts dels espais siderals, tot realitzant estranyes cerimònies d'invocació. Es diu que els que hi assistiren únicament atraparen una mullena i solament observaren els vulgars fulgors de llampecs tormentosos. Diuen aquests il·luminats que el nostre massís és un lloc ideal per a l'aterratge de naus interplanetàries. Mireu que fa anys i panys que hi voltem i fins i tot hi hem pernoctat. No hi hem vist mai el més petit fenomen esotèric o sideral. Deu ser per descreguts!

NOTÍCIES I COMENTARIS

UN ASCENSOR INCLINAT PER AL SANTUARI DE QUERALT

Tècnics de la Generalitat estan realitzant estudis per a la instal·lació d'un ascensor amb capacitat per a vuit o deu persones per estalviar-los el trajecte esgraonat des de l'aparcament fins al Santuari. Substituiria el rascotrèr artefacte construït el 1966 i que solament funcionà un dia i amb motiu de la visita del Petit Dictador a Berga.

NOTÍCIES PIRINENQUES

A petició dels Consells Comarcals Pirinencs, l'any passat la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre acordà suspendre la concessió de permisos per a la construcció de minicentrals hidroelèctriques i de piscifactories en totes les comarques de muntanya de Lleida. No sabem si ja existia una autorització anterior, o que Gósol ja no pertany a Lleida, però el cert és que aquest estiu hem vist els treballs que es fan a la riba d'Aigua de Valls per a canalit-

zar-ne l'aigua que ha d'alimentar una minicentral financada entre l'Estat i el Consell d'Europa, situada prop de la Casa de la Collada i el Pont Cabradig. Diuen que l'estiu vinent ja estarà en marxa.

El 5 de juny s'estavellà un avió francès a la cara sud de l'Anet i moriren els quatre ocupants. És cosa freqüent la desviació d'aeroplans i pèrdua d'altura per circumstàncies diverses: esgotament de combustible, boira, vent, errors humans, etc. Recordem que fa alguns anys sovintejaren aquests accidents en una àrea pirinenca entre Núria i Ulldeter. Aleshores hi hagué qui bastí la teoria que en aquelles muntanyes hi actuava una forta atracció magnètica que feia caure els avions. Vaja, una espècie de Triangle de les Bermudes en versió muntanyenca. Esperem que no hi hagi repeticions.

A Tor (Vallferrera) no hi paren de ploure ofertes. No en tenien prou amb els conflictes luctuosos causats pel projecte d'installa-

ció de pistes d'esquí que ara, l'empresa Enresa ha ofert als veïns d'aquell llogaret la quantitat de 600 milions perquè se'ls faciliti un terreny de 10.000 m² per a dipositar-hi els paral·lamps radioactius que la resta de l'Estat es treu de sobre. Ja fa vuit anys que aquests veïns esperen una sentència del jutjat que dicti d'una vegada qui té drets de propietat sobre la muntanya de Tor i qui els ha perduts.

Sovintegen les trobades de catalans i occitans a les contrades pirinenques. Per Sant Joan se celebrà l'onzè aplec de Montsegur, l'últim reducte del catarisme, amb l'assistència d'uns cent catalans i uns cinquanta occitans. Acordionistes occitans i grallers catalans amenitzaren la jornada de confraternitat. El dia 6 d'agost unes tres-centes persones entre catalans i occitans es reuniren al Coll de Salau, entre el Pallars Sobirà i l'Arieja. En el curs d'aquest agermanament comarcal tornaren a reclamar la construcció del Túnel de Salau. En un butlletí anterior ja comentàrem l'intent fallit d'establir una línia fèrria al llarg de la Noguera Pallaresa i enllaçar pel túnel amb Saint Gironç. A principi de segle, els francesos estaven tan convençuts de la realitat del projecte que hi plantaren 17 km de recorregut de via fèrria amb les corresponents casetes del guardabarreres. Ara es reivindica la construcció d'una carretera pel mateix itinerari.

Un dels actes de la Diada de l'Onze de setembre fou un homenatge al riu Segre com a font generadora de riquesa per a les comarques on transcorre. L'homenatge consistí en un recorregut des de les fonts de Llo, a la Cerdanya francesa, fins al lloc on s'uneix amb el Cinca, a la Granja d'Escarp. El viatge, en tres etapes, s'iniciava el dia 9 des de Núria a Llo, a peu, i després en cotxe, riu avall, finalitzant amb un acte institucional al monestir d'Aviganya, en terme de Serós.

Boca Sud del Túnel de Viella (Foto: Josep Blanes)

EL RAT-PENAT

PRESENTACIÓ

Les rates-pinyades, aquests animallets que relacionem amb la maldat i la por, habitants dels nostres boscos, runes i cavitats, es volen donar a conèixer als amants de la natura.

Les rates-pinyades són quiròpters i els únics mamífers que volen, però la seva evolució no va arribar a ser tan perfecta com la de les aus.

No van inventar la ploma fàcilment mudable, ho van solucionar amb els patagis, que són membranes cutànies interdigitals que volen imitar les dels pterosauris del secundari.

Les seves ales membranoses, ferides, són possiblement incapaces de regenerar-se i cicatritzar amb la suficient rapidesa com per poder sobreviure.

El patagi, fi i lleuger, desprovist de protecció i totalment exposat a la dessecació no pot estar exposat a la llum o corrent d'aire perquè es faria malbé i no podria volar.

És per això que el ritme crepuscular i nocturn d'aquests animallets és més obligat que per a d'altres mamífers, i fan casa seva de llocs foscos sense corrents d'aire i amb la humitat relativa molt alta.

CICLES DIARIS I BIOTOPS FREQUENTATS

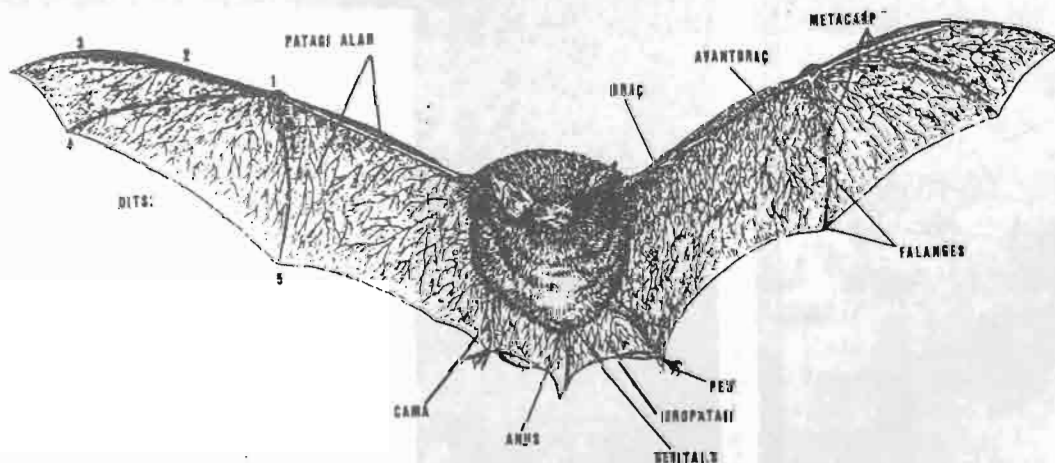
Les rates-pinyades fan servir durant el dia molts habitatges. Són freqüents en determinades coves. No obstant, altres tenen llocs especialitzats de caçera allunyats de les cavitats i troben refugi en forats, arbres i fins i tot en construccions humanes.

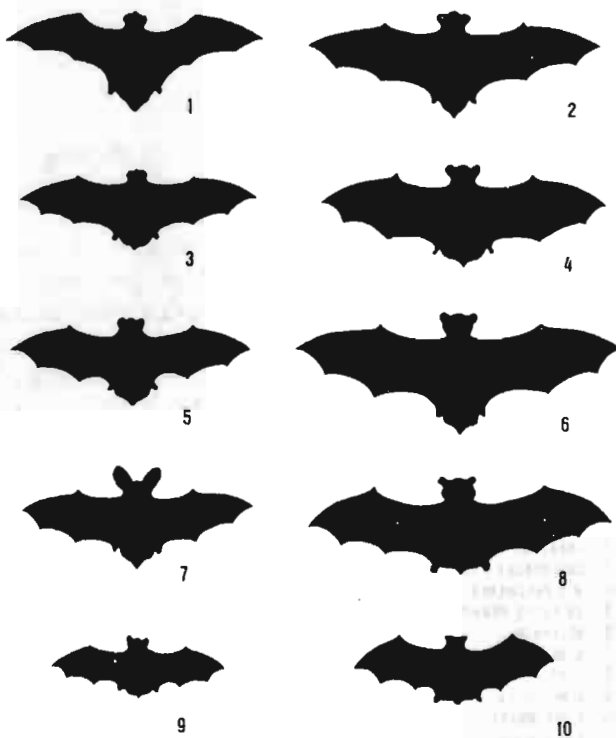
Entre els cavernícoles és més freqüent les representants de costums gregaris que poden ser constants en totes les èpoques de l'any o bé només per al compliment de determinades funcions vitals com la còpula, part i cria. Existeixen altres casos d'associació interespecífica que semblen ocasionals, però tal associació amb menor o major nombre d'exemplars sembla constituir una regla

No tots els habitatges són aptes per a tot el cicle vital; en general el factor temperatura apareix com a límit i és de caràcter específic. El Rat-penat de cova selecciona per a la hibernació coves en països més càlids, però relativament fredes de 7 a 10° C.

Amb bon temps surten a la caçera i a beure durant el crepuscle i tornen al seu refugi durant la nit. Aquestes sortides poden ser més aviat o més tard amb el temps ennuvolat.

Als llocs de residència s'acumula el guano, producte dels seus excrements. Amb poca quantitat serveix d'aliment als organismes troglobis, molts dels sapròfits i els depredadors que es mengen els primers començant una cadena d'alimentació, però això és una altra història. Si la quantitat és gran, s'arriba a mesurar fins un metre d'espessor. Això és un indicatiu que la cavitat també està habitada durant l'estiu.

Siluetes de diferents espècies de rates-pinyades.

- 1 - Rata-pinyada de cova o de Schreiber (*Miniopterus schreibersi*).
- 2 - Nòctul mitjà (*Nyctalus noctula*).
- 3 - Rata-pinyada de bosc (*Barbastella barbastellus*).
- 4 - Rata-pinyada dels graners (*Eptesicus serotinus*).
- 5 - Rata-pinyada de Natterer (*Myotis nattereri*).
- 6 - Ratoner gran (*Myotis myotis*).
- 7 - Orellut meridional (*Plecotus austriacus*).
- 8 - Rata-pinyada gran de ferradura (*Rhinolophus ferrum-equinum*).
- 9 - Rata-pinyada comuna (*Pipistrellus pipistrellus*).
- 10 - Rata-pinyada petita de ferradura (*Rhinolophus hipposideros*).

COMPORTAMENT ANUAL

Pel fet d'ésser un animal homeoterm, li fa falta menjar aliment contínuament. Al Rat-penat de les nostres latituds, que és insectívor, li falta aliment al final de l'estiu, per la qual cosa ha evolucionat.

Aquests animals, que han evolucionat paral·lelament a molts rosegadors, tenen la capacitat del son hivernal. Aquest son és, en cert punt, voluntari i regulable. Això té poc a veure amb el son dels animals de sang freda, que no poden superar la temperatura del propi medi ambient, ni tan sols en els moments de perill.

Les rates-pinyades poden prendre alberg en llocs freds, com el Rat-penat de bosc (*barbastella barbastellus*), que de vegades hiverna en coves de gel. La tempe-

ratura del seu cos pot descendre d'uns 40°C al voltant dels 0°C, provocant un ritme cardíac molt lent; així passen dels quasi 200 batecs per minut a 25 o 30 per minut, amb pauses respiratòries, i perden 1 gr per mes, passant dels 23 gr a la tardor als 17 gr a la fi de l'hivern.

Malgrat que la major part de les seves funcions estan aturades, el seu sistema nerviós segueix alerta i pot reaccionar als estímuls externs, com són intrusos perillosos o el perill de congelació, despertant i passant per diverses fases: acceleració del ritme cardíac, moviments de cap, emissió de crits, flexió i tracció de cames i, per últim, moviment de braços desplegant les ales en busca d'un racó més tranquil.

Unit a totes aquestes possibilitats, tenen també les seves migracions semblants a les de les aus. Una anècdota: és el cas d'un pescador de Bulgària que va trobar a casa seva, enredat en una xarxa, un rat-penat que portava una anella indicant que procedia de Smolensk (Rússia), la qual cosa significa que va recórrer més de 1000 quilòmetres.

REPRODUCCIÓ

Les Rates-pinyades de les nostres comarques es reproduïxen en una època determinada de l'any seguint diferents fases que van de l'aparellament a la fecundació, gestació i part.

L'aparellament té lloc cap a la fi de l'estiu i es fa en repòs, penjats del sostre o en alguna escletxa de la roca. També hi ha espècies que s'aparellen en vol.

Durant l'hivern, les femelles de la major part de les espècies conserven l'esperma fins a la primavera següent, època en què es produeix la fecundació i la consegüent gestació, que té una durada de 40 a 60 dies. En canvi, per a la Rata-pinyada de cova la fecundació és immediata a l'aparellament. A la tardor comença la gestació i s'allarga 9 mesos des de l'octubre fins al juny. El desenvolupament del fetus es paralitza durant 6 mesos coincidint amb la hibernació i el procés continua fins el mes de març.

El naixement es dona durant els mesos de maig i juny i a vegades més tard. En les formes gregàries, les femelles gestants s'aïllen en unes cambres que reben el nom de parideres (Wochenstube) des d'on expulsen els mascles. Aquestes cambres tenen normalment una temperatura benigna; solen estar situades a les voltes altes de determinades sales de difícil accés, com passa a les mines Can Palomeres a Malgrat de Mar on hi ha una colònia de cria de Rat-penat de cova.

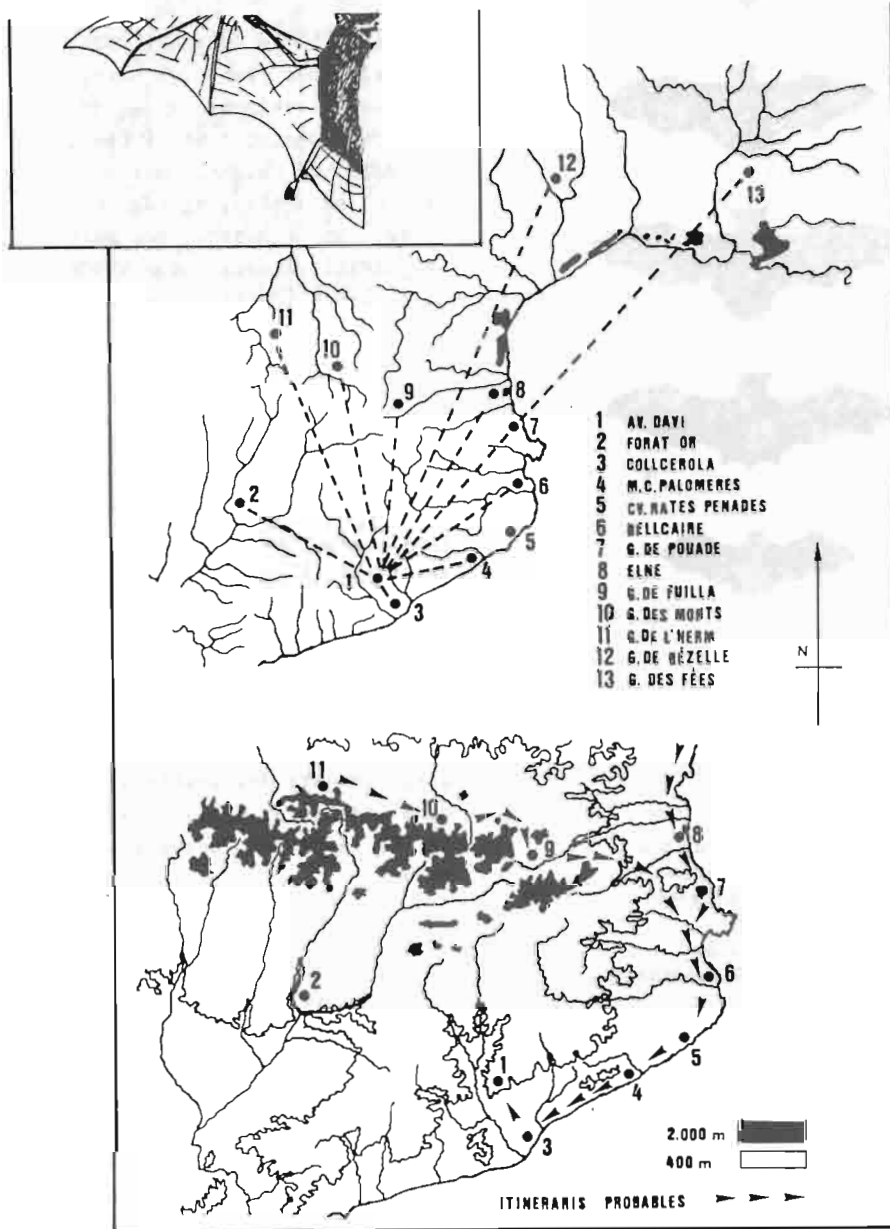

Fig. 14

Mapa de migracions de la rata-pinyada de cova (*Miniotus schreibersi*) entre Catalunya i el Sud de França (Balcells, Serra y Salvayre). Aquestes rutes oscil·len entre 130 i 160 kms. de recorregut. A més s'inclouen itineraris més llargs per exemple:

— Província de Barcelona - Grotte de Bézelle (Hérault) de 228 kms.

— Prov. de Barcelona - Grotte des Fées (Bouches du Rhône) de 350 kms.

Annex, representació d'una rata-pinyada anellada. L'anella consisteix en un braçalet, normalment d'alumini a on s'hi fa constar el centre d'anellament i un número de registre.

1 a 13 - coves i localitats amb recuperacions.

----- - Direccions comprovades.

Durant el part, que pot arribar a durar dues hores, les femelles es pegen del sostre per les potes posteriors amb els polzes en disposició horitzontal i mitjançant l'uropatagi, que actua com una petita cistella, recollint la cria. Normalment pareixen una cria cada vegada, en canvi, els vespertiliònids poden tenir-ne dues o tres, depenent de si la mortalitat és elevada.

Al llarg dels primers dies acostumen a romandre agafats al ventre matern, alletant-se. (Volant poden sostenir el doble del seu pes). Passades dues setmanes ja poden agafar-se per ells mateixos a les esclatxes del refugi i quan la mare torna de la cagera localitza el seu propi fill amb sons específics, encara que la colònia sigui molt nombrosa.

En canvi, en el Rat-penat de cova la cria és comunitària, de manera que les mares poden alletar una cria o més sense distingir si entre elles hi ha la seva.

Gràcies al creixement, que és ràpid, són capaçs de volar als 60 dies i sortir a l'exterior ells sols per cercar l'aliment. Pràcticament ja han aconseguit la mida dels adults. Durant aquesta època estiuenca necessitaran ingerir grans quantitats d'insectes, no solament per acabar del tot el seu creixement, sinó també per a emmagatzemar reserves que es consumiran durant l'hivern.

JOAN RODRÍGUEZ

Membre del G.E.T.

CINC 'RANDONNEURS' AL LLENGUADOC

Amics, per si mai us vaga de dedicar una setmaneta al saludable esport del "senderisme" i si sentiu la passió de la descoberta de noves contrades fora del nostre país, ens permetem de fer-vos un suggeriment amb la seguretat que no us decebrem gens. Animeu-vos a seguir (o millor dit, a continuar) el GR-7 per l'altra banda del Pirineu que, partint d'Andorra travessa bona part de les terres germanes del Llenguadoc fins arribar a Castelnaudary, prop de Carcassona.

Feia molt de temps que ens barriava la idea, concretament d'engà que vam acabar el GR-7 a la Pica d'Estats. Volíem passar un seguit de dies amb la motxilla a l'esquena, amb el mínim imprescindible i lliures de tota trava horària i de mitjà de transport, no més atents a tot el que ens pogués oferir una travessada per un país no conegut, amb tots els sentits ben llestos a no deixar escapar ni un bri del paisatge, del color i parfum del seus boscos i del coneixement de la seva gent. Feia temps que ho teníem al cap, i, oportunament, l'editorial del nostre darrer butlletí ens hi acabà d'engrescar.

I així fou. Amb un cotxe i quatre companys més de colla, la Tina i el Jani, l'Artur Montaner i el Jordi Martí, sortíem de Vilanova el 10 de setembre, camí del Llenguadoc, disposats a seguir uns trams de la "Balade occitane", sender del GR-7 francès que fa el recorregut des de Castelnaudary a les Escaldes. Deixàrem el cotxe a Ax-les-Thermes i seguirem en tren fins a Pamiers. Allà agafarí

em un cotxe de línia que ens traslladaria a Mirepoix, bonica població medieval amb carrers i places porxades i una catedral d'aplúsima nau, per pocs centímetres bessona de la de Girona.

Mirepoix fou l'inici de la nostra travessa. No anàvem sobrats de temps i per això sacrificàrem els primers trams que separen Mirepoix de Castelnaudary, que d'altra banda suposàvem els menys interessants per tal com és una planúria i ho allargàrem cap al sud.

El nostre objectiu era Montségur i d'aquí seguiríem cap a Comus i Ax-les-Thermes per recuperar el cotxe.

El felix seguiment de la ruta traçada ens portà a conèixer un país que us recomanem amb entusiasme, un país magnífic per la seva qualitat paisatgística, molt fet a la mida nostra però amb certs aspectes de clima atlàntic que no tenim nosaltres, magnífic per l'equilibri i harmonia de les seves valls, per la frondositat dels seus boscos i camins ombrívols, gairebé tenebrosos de tant de vegetació per com són envaïts, magnífic pels seus històrics castells catarans, muts testimonis del que fou una rica civilització, magnífic per les seves poblacions sencilles i plàcidament habita-

Itinerari seguit al Llenguadoc

des, pels seus esplèndids camps de blat de moro i pels seus ferés tecs engorjats, i magnífic per la gran acollença i civilitat dels seus habitants. Mirepoix, Chala-bre, Lagarde, Montségur, Comus... A tot arreu hem trobat gent que ens acollia amb evident simpatia i de bon grat, hem conegut algunes famílies i hem passat nits agradables a les "gits d'etape", expressament habilitades per a passavolants com nosaltres, i hem arribat a la conclusió que el Llenguadoc és un país sortosament ben organitzat, si més no en l'aspecte de l'excursionisme-"senderisme", i encara més sortosament no contagiats de la mena de temor i desconfiança que es respira sovint a casa nostra davant d'una colla de gent de motxilla, un país amb un gran respecte, ens ha semblat, per la muntanya i l'entorn natural.

Aquí teniu algunes dades sobre el nostre itinerari i alguna adreça que us pot ser d'interès, especialment per als afeccionats al GR:

Mirepoix-Chalabre: 23,5 km
Chalabre-la Bastide (Peyrat): 13,5 km
la Bastide-Montségur: 18,5 km
Montségur-Comus: 5 km més 2 hores
aprox. per les Gorges de la Frau

Les altituds oscil·laven entre els 308 m a Mirepoix i els 920 m i 1166 m a Montségur i Comus, respectivament.

Gites d'etape a Montségur i Comus
Gite rural (camping) a la Besse d'en Haut, entre Mirepoix i Chala-bre.

A la Maison de la Montagne, 11340 ROQUEFEUIL, tel. (68) 203770, hi trobareu tota la informació referent als GR francesos.

A l'Entitat trobareu mapes actualitzats i més informació.

Qui més s'hi anima?

Blanca

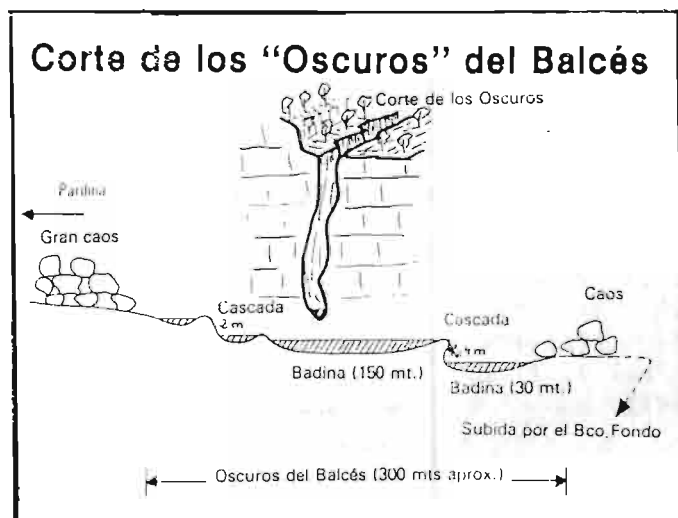
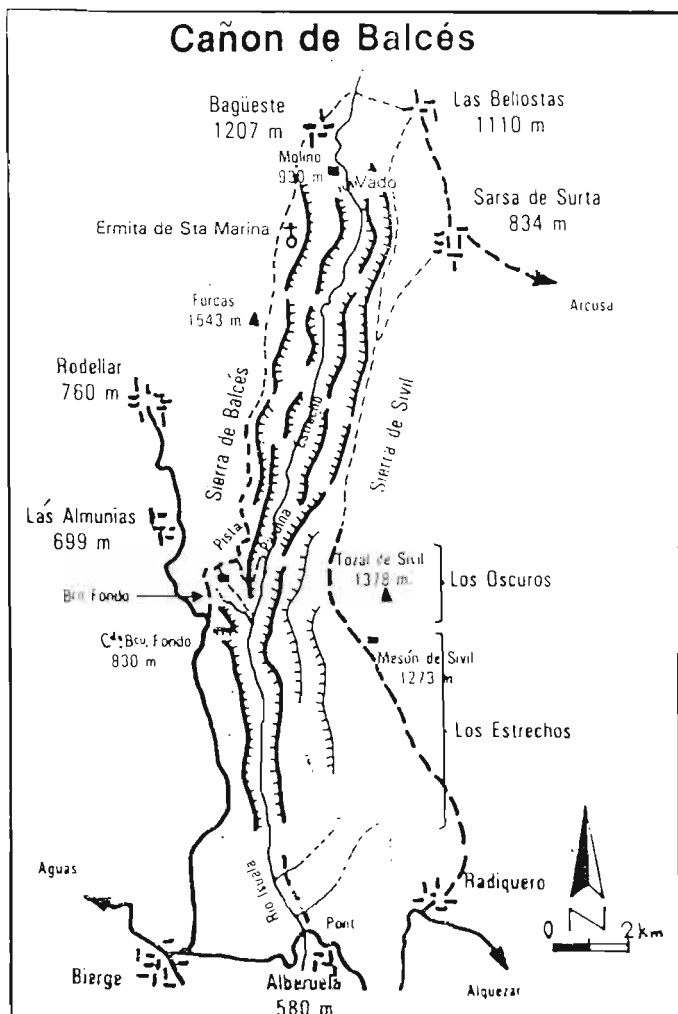

Quatre dels marxadors a Mirepoix (Foto: Artur Montaner)

*... Il faut savoir s'en aller à pied
si l'on veut mettre en soi le paysage
non seulement avec ses formes, ses volumes et ses couleurs,
le détail de ses fleurs, de ses baies et de ses bêtes
mais aussi avec ses saveurs, ses odeurs, ses parfums,
ses atmosphères...
Un paysage on l'acquiert même à travers ses souliers ferrés,
moelleux, souple, dur qu'il puisse être;
on le sent du bout de son bâton.*

Jean Noaro

DESCENS ALS BARRANCS 'LA PEONERA' i 'OSCUROS DE BALCÉS'

Els "Oscuros de Balcés" és un tram interessant i espectacular malgrat que és curt.

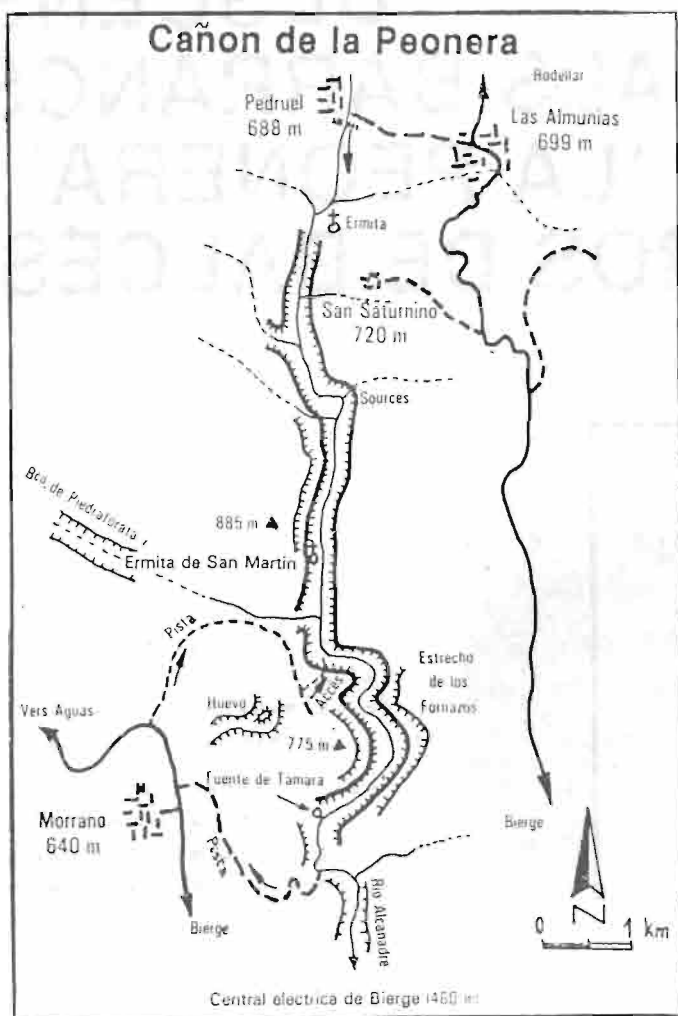
Es deixa el cotxe a la pista de "Barranco Fondo", a la carretera de Rodellar (Oscá), després del "Collado de Colmenares" (a 2,5 km de la carretera asfaltada)

Un petit sender surt a la dreta que voreja un esperó rocós i que s'endinsa cap a la "Pardina de los Carbóneros". S'ha de seguir per les aigües del riu, avall. Quan les parets s'estrenyen sorgeixen les primeres dificultats. Un gran "caos" de 100 m on una corda sempre serà útil per superar alguns blocs.

El congost es tanca i entrem als "Oscuros", un món quasi subterrani de 250 o 300 m. Trobem una cascada d'uns 2 m d'alçada i un llarg corredor aquàtic de 100 o 150 m que queda tallat per una segona cascada de 4 o 5 m. Un "spit" ens permet rappelar. L'última "badina" de 20 a 30 metres ens permet trobar el sol.

Per tornar a pujar, seguim uns metres endavant fins a la confluència amb el "Barranco Fondo", després seguim un caminet per la dreta i tornarem a trobar la pista inicial a la vora de les ruïnes del "Collado de los Colmenares".

L'horari és de 4 a 5 hores i mitja.

El tram inferior del riu Alcanadre és molt aquàtic i sense dificultats tècniques.

Per arribar-hi s'ha d'agafar la carretera que va a Morrano (Osca) i, 500 m al nord del poble, en una gran corba, se segueix una pista forestal (4 km de pista aproximadament). A l'alçada d'un pinar, seguim per un camí, a l'esquerra, que baixa per un barranc en forma d'embut, i creuem un petit pedriscall fins arribar al riu.

La primera remullada no es fa esperar i tampoc hi falten les petites emocions i l'aigua ben freda. La progressió per les "badines" és fàcil.

Ens apropem a l'"estret", les parets es tanquen, tot

són "caos", "badines" i petits salts d'aigua que no presenten dificultats. Hi ha un únic ressalt de 2 m que pot exigir l'ús d'una corda, encara que no és necessari.

El canal final, que comprèn dues llargues "badines" d'uns 100 m cadascuna, es fa completament nepadant i es desemboca a ple sol. A la dreta, la font de Tamara. Seguint el riu uns 100 m més, trobem, també a la dreta, el començament d'una pista forestal que ens portarà a Morrano.

(Seria interessant que abans de començar el descens es deixés un cotxe a la carretera a l'alçada de Morrano per tal de facilitar la tornada).

I.G. (GEAM)

ORDESA

Total del Mallo
Via Ravier

MONTSEC D'ARES

Roca Regina
Via Gali Molero
Terradets
Integral Supertramp-Cade-Reina

PORTS DE BESEIT

Roca dreta de les valls
Via Manel Muñoz

MONTSERRAT

Cavall Bernat
Via Puigmal
Via Vergès-Pérez

ALPS

Tour Verte
Via Piège
Diverses escalades als Gallais
Diverses escalades a Le Chapeau

PIRINEU

Pallars Aran
Travessa per la zona de Sant Maurici i ascensió al Peguera

SERRA DE GUARA

Barranc Oscuros de Balcés
Barranc Peonera
Participació de membres del GEAM a la I Competició d'escalada esportiva del Montmell.

(Cal destacar que aquesta fou guanyada pel membre de la nostra entitat Lluís Carrasco)

Escalades diverses a:

La Riba
Talaia
Penyes
Penyes Blanques
La Facu
Sant Llorenç del Munt
La Mussara
Vallirana
Can Ximet
Garraf
Montserrat
Siurana
La Juncosa
Serra Guara
Pic del Martell

CAMPAMENT D'ESTIU A LA VALL PINETA

Com cada any, després de Setmana Santa ja comencem a parlar d'on farem el campament d'estiu. Decidim d'anar a les llargues. Sierra de Aralar? Ja ens tens com cada any agafar el cotxe i disposar-se a fer uns quants centenars de quilòmetres per anar a trobar el lloc adient per a col·locar més de cent tendes i caravanes amb els seus corresponents habitants.

Un divendres, després de dinar, agafem el cotxe i cap a l'autopista de Lleida, Saragossa i Pamplona, d'on sortim i anem a Lecumberri, que és el poble més important que hi ha a sota de la serra de Aralar. Allà busquem lloc per sopar i dormir, i així, poder sortir de bon matí. A la fonda preguntem per llocs a propòsit per muntar un campament i ens en indiquen dos pujant a la serra. A les 8 del matí ja tornem a estar a la carretera i comencem a pujar per una de molt pintoresca, que travessa per entremig de faigs fins a trobar una clariana que se suposava que era un dels llocs que ens havien indicat. Per molt que mirem no en veiem cap on es puguin parar tres tendes juntes, ja que el terreny no és gens pla. Continuem carretera amunt i arribem a un indret on hi ha una espècie de camping que a tot estirar admet una vintena de tendes.

Mirem de pujar fins al cim i, oh, sorpresa! hi ha un santuari, Sant Miquel d'Aralar, de dimensions considerables. Des d'on som es divisa una panoràmica fantàstica, i també, mirant avall, no veiem cap esplanada on poder

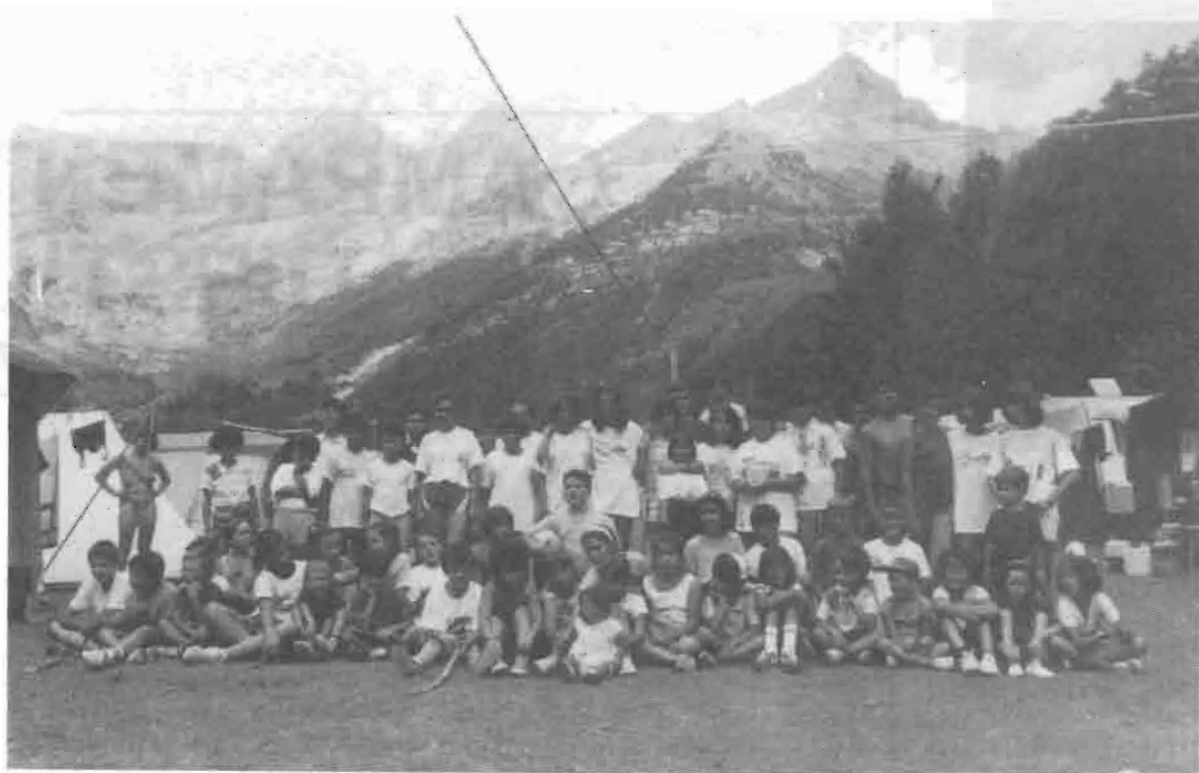
parar el campament. Primera decepció. Bé, tenim tot el dissabte i el diumenge per continuar buscant... Anem a Roncesvalles? Tornem al cotxe i cap allà falta gent! Arribem a Roncesvalles, que és un santuari com Montserrat però una mica més petit. Busquem un lloc, i res. Continuem en direcció a França fins arribar al coll que fa frontera. Roncesvalles ens queda als nostres peus. Des d'aquí es contempla una panoràmica molt maca i, ves per on, veiem una esplanada sota el santuari i al costat del riu que ens podria anar bé. Tornem a baixar i ja hi som. Al primer cop de vista, molt pla, però en entrar-hi per a veure les dimensions i com era de pla, resulta que és un aiguamoll tot ell. Una altra decepció.

Mirem el mapa i observem que al costat d'on ens trobem hi ha la vall d'Orbaiceta. Anem cap allà! Res, ni un lloc adient: el que no tenia aigua, no tenia entrada, i el que veiem una mica bé, no era pla.

Què? On anem? Si continuem venint cap aquí tenim les valls del Roncal, Anso, Hecho, Pantico-sa, etc., llocs on ja havíem fet algun campament i havien estat visitats pels acampadors. Ordesa? La vall de Bujaruelo? Ja hi som. En arribar al Puente de los Navarros hi ha la partició: a la dreta, Ordesa, i a l'esquerra, San Nicolás de Bujaruelo. L'estat de la pista ens fa desistir, clots i rierols cada vegada més enfonsats, està molt malament i creiem que si a l'agost no ho han arreglat, encara seria pitjor.

Vista parcial del Campament d'Estiu (Foto: Josep Blanes)

Els més joves del Campament.
I deien que s'acabaria el món ... (Foto: Josep Blanes)

I si anéssim a Pineta? Home, allà fa deu anys que ja en vam fer un. Sí, però només hi havia deu tendes i allò és molt bonic. Molta gent de la que vindria ara no hi ha estat mai... Doncs, anem-hi. Arribem a Pineta quan ja cau el sol. És fantàstic. La neu arriba fins a la vall, no es veu ni una ànima. Veiem llocs on sembla que hi caben tendes de sobres. Ens arribem a l'Ajuntament de Bielsa, a veure com està per acampar a l'agost, i a cercar el propietari d'un terreny que hi ha al costat del municipal, per si de cas falla el primer.

A l'Ajuntament ens diuen que per al mes d'agost ho tenen tot ple. I en canvi el particular ens diu que ja hi podem comptar. Comencem a demanar permisos i a lliagar caps, com ara: dossiers, premis, records, etc.

Arriba el 28 de juliol i els primers ja comencen a pujar per preparar els carrers, arranjar el WC i veure com tenim l'assumppte de l'aigua, ja que ens havien dit que el propietari ens posaria una aixeta d'aigua per beure i a la vegada per als desguassos del WC.

El dia primer d'agost ja està tot a punt i la quasi totalitat de la gent que havia de venir ja hi era. Després d'un parell de dies lliures per a poder conèi-

xer el terreny, es comencen a fer sortides pels voltants: als plans de la Larri, a les cascades que baixen del Balcó de Pineta, a la cascada de la cova, i d'altres. També fem sortides per grups d'edat, organitzem jocs per a la mainada i els fem caminar. S'ho passen molt bé.

El dia 6 volem anar al cim de la Múnia, però en arribar als plans de la Larri agafem un GR per altre. Encara era fosc, i el que ens havia de portar directes fins als llacs de la Múnia ens fa donar una volta que ens retarda dues hores. Arribem als llacs i veiem tot el cim tapat per la boira. Què fem? Com que portàvem retard i amb la boira no creiem poder assolir el cim amb èxit, decidim tirar avall. Tots menys tres companys que decideixen pujar-hi. Llàstima de les dues hores perdudes, ja que possiblement abans no haguéssim trobat boira.

Un altre dia fem una sortida col·lectiva a França. Quasi la totalitat de cotxes que està al campament ens desplacem als llacs de Cap de Long, sota el pic de Neouvielle, lloc molt pintoresc on esmorzem i fem unes quantes fotografies, i després donem un tomb per les rodalies, cap als llacs inferiors d'Oredon, d'Auber d'Aumar i l'Oule. D'aquí agafem el cotxe novament i ens dirigim a un lloc prop de Saint Lary on

hi ha taules i bancs i allà hi dinem. Després de dinar fem una visita a Saint Lary, gran centre turístic francès, i d'aquí una altra vegada a Pineta.

Mentre, entre sortida i sortida, s'anà desenvolupant el programa tal com estava previst. Al principi hi hagué poca participació en els diferents actes, però després la gent es va anar animant.

El dia 13 celebrem la Diada de l'Acampador. Comença amb un despertar al so de cops de cassola, després Cross per a tot qui-squi, des dels més grans als més petits tots a córrer. També fem concursos i, abans de dinar, gran vermut pagat per l'organització. En acabat de dinar, cafè, xerrada, cantada, etc. Després, gimcana per a la mainada i sopar de germanor. Per cert que a mig sopar ens va arriar un aiguat que tothom va haver de córrer.

El dia 12 anem a dormir a dalt el balcó de Pineta i a l'endemà volem pujar al Mont Perdut. Sortim del campament a les 5 de la tarda i amb tres hores i quart ens hi presentem. Caminem un al tre quart d'hora fins arribar a uns plans que hi ha sota al llac de Marboré, per una banda, i els seracs de la gelera del Mont Perdut per l'altra. Allà parem les tres tendes per als dotze que anàvem. Sopem i a dormir, que estem

un xic cansats i a l'endemà hem de caminar unes quantes hores.

A les 7 del matí comencem a pujar pels pendents que ens portaran a la gelera i al coll del Cilindre. Pugem a un bon pas, i després d'un parell de bones grimpades ja som a la gelera. L'agafem pel costat per evitar la tartera, d'una banda, i les esclletes per l'altra. No hi ha gaire neu i de seguida som al coll. El dia és esplèndid, reposem una mica i baixem fins al llac gelat. Aquí ens trobem arrezerats sota una pedra. Fa aire i estem suats. Esmorzem una mica. Mentre mengem, uns quants decidim que abans de pujar al Mont Perdut podríem pujar al Cilindre. La canal és neta de neu i es fa difícilts pujar per la tartera. Ja som al coll i d'aquí una bona grimpada al cim del Cilindre. Fotografies a dojo, ja que hi ha una visibilitat fantàstica. Després de recrear-nos una mica la vista i de fer les fotos de rigor, desgrimpem tot el que fa poc havíem pujat i en un no res tornem a ser al llac gelat. Allà ens trobem amb els altres companys que havien baixat del Mont Perdut. Després d'un canvi d'impressions, ells comencen a anar cap al balcó de Pineta i nosaltres a pujar al Mont Perdut. Pugem per la cresta dreta fins a la tartera de la canal, i d'allà al collet. Aquí trobem molta gent, uns pugen i els altres baixen. Del collet al cim hi ha molt poc tros i de seguida som dalt de tot. Molt bona vista, però per la part de Torre de Goriz ja comença a pujar la boira.

Després de reposar una mica i de menjar quatre tonteries i fer les corresponents fotos, comencem a desfer el camí. Baixant per la tartera, trobem uns companys del campament que pujaven i ens diuen que volen pujar al Mont Perdut i al coll d'Añisco, i que faran bivac pel camí. Més tard sabrem que la boira els ha fet desdir i que tornen al campament.

Nosaltres continuem baixant fins al llac gelat. D'allà veiem el coll del Cilindre i baixem per

la gelera, uns fent la "bruixa" i altres baixant amb més precaució. Quan arribem allà on tenim les tendes, ens trobem amb una agradable sorpresa: els companys que havien baixat abans ja ens havien desparat les tendes i havien deixat una part de la farda perquè nosaltres la prenguéssim cap avall. Arribem al campament a mitja tarda.

Un altre dia, decidim de fer el sopar de germanor que no havíem pogut acabar a causa de la pluja. Aquí va passar una cosa molt curiosa. Mentre estàvem sopant i teníem totes les taules en rotllana, d'entremig de la boira ens surt un parapentista, dóna la volta sobre els nostres caps i aterra al costat mateix d'on sopem. Grans aplaudiments per a l'intrèpid i una anècdota més per explicar.

En fi, hem passat vint dies a la Vall de Pineta on hi ha hagut de tot: aigua, sol, bolets, petanca, dominó... i muntanya, poca, ja que considerem que, amb el gairebé centenar de tendes i més de 170 persones inscrites, s'ha fet poca muntanya. I això a l'organització ens dol. Ja ho varem exposar en una xerrada amb els campistes. El campament es fa en llocs on es pugui fer muntanya, perquè ens agrada.

Desitgem que l'any que ve torni a ser un èxit de participació i que el personal es decideixi a sortir més a la muntanya. Així, doncs, fins a l'any vinent.

RAMON MARTÍ I SALVANY

President de la Secció Muntanya

Un dels grups que pujaren al Mont Perdut
aturats a la Creu de Marboré (Foto: Josep Blanes)

El Mont Perdut, amb el Llac Glaçat al fons,
vist des de la tartera del Cilindre (Foto: Josep Blanes)

UNA EXCURSIÓ AMB LUPA

El projecte d'una excursió amb lupa comporta un estudi previ i, un cop decidit a fer-la, cal equipar-se adequadament. Com és natural, a més de lupa -de deu a quinze augments- calen la navalla, la llanterna, una cinta mètrica, un quadern de notes, pots de vidre, bosses de plàstic i poca cosa més, uns llibres de consulta i ja podem entrar a l'aventura.

Aquesta consistí, de primer, a investigar els gorgs, tolls i bassals de la Fou en el terme de Capcanes (Priorat) i d'allí anar pujant fins al cim del Montalt per la vall encinglerada, amb un desnivell de 600 m, i observar-ho tot, amb lupa o sense. El projecte era de fer aquest itinerari, de poc més de tres quarts d'hora, en tres dies amb les nits corresponents però hauria necessitat tres setmanes per arribar a fer un estudi com cal. Només els tolls de per si mateixos ja comporten tot un món d'espècies animals, amb les seves voreres de matolls i bosc d'una gran diversitat. Passar-hi caminant és una cosa, quedar-s'hi és del tot diferent. L'experiència va ésser molt positiva; l'únic no tan positiu foren els continuats trets que durant les dues nits retrunyien per aconseguir d'espaventar un porc senglar i fer que s'allunyés de les avellanets. Un enginy amb carbur que no para.

MEDI AQUÀTIC I BOSCOS DE RIBERA

En qualsevol gorg o toll observarem una sèrie de zones o d'estrats diferents que reconeixem per les plantes que hi viuen i els animals que s'hi alimenten.

A la superfície hi ha alguns insectes, el més comú l'escarabat "girí", el sabater, amb la seva rapidesa, caragolets petits que s'aguanten sobre l'aigua; a nivell més inferior hi ha peixets, capgrossos que s'alimenten de plantes microscòpiques. La lupa ens permet estudiar-los i el quadern de notes comença a omplir-se amb detalls i dibuixos. Com més s'observa més novetats surten al pas: herbes, arbustos, plantes flotants, plantes submergides o d'arrels molt llargues. Descobrim animals o els seus senyals. La lupa ens permet estudiar el plàncton (una unió d'animallets microscòpics). Els de major tamany els observem quan apareixen: les granotes, els gripaus, les salamandres, les serps d'aigua, les libèl·lules, els peixos i tants d'altres. Ens installem el més còmodament possible i restem quiets per no molestar la vida que allí hi ha.

Tocant l'aigua, un xic més amunt, la lupa ens descobreix una fauna i una flora que foren difícils de veure: herbes, molsa i falgueres. Fulles caigudes, branques i d'altres deixalles conserven la terra humida. Els troncs caiguts es descomponen; si aixequem l'escorça ens descobrirà una gran activitat de dotzenes d'animals que viuen protegits pel tronc. És tot un ecosistema. Un tronc caigut té uns deu anys de vida fins que queda completament desfet. Mentrestant, hi han viscut centenars de famílies.

Més enllà dels arbustos que procuren viure sota els arbres més grans, si aixequem la mirada veiem els grans arbres. Ens hi

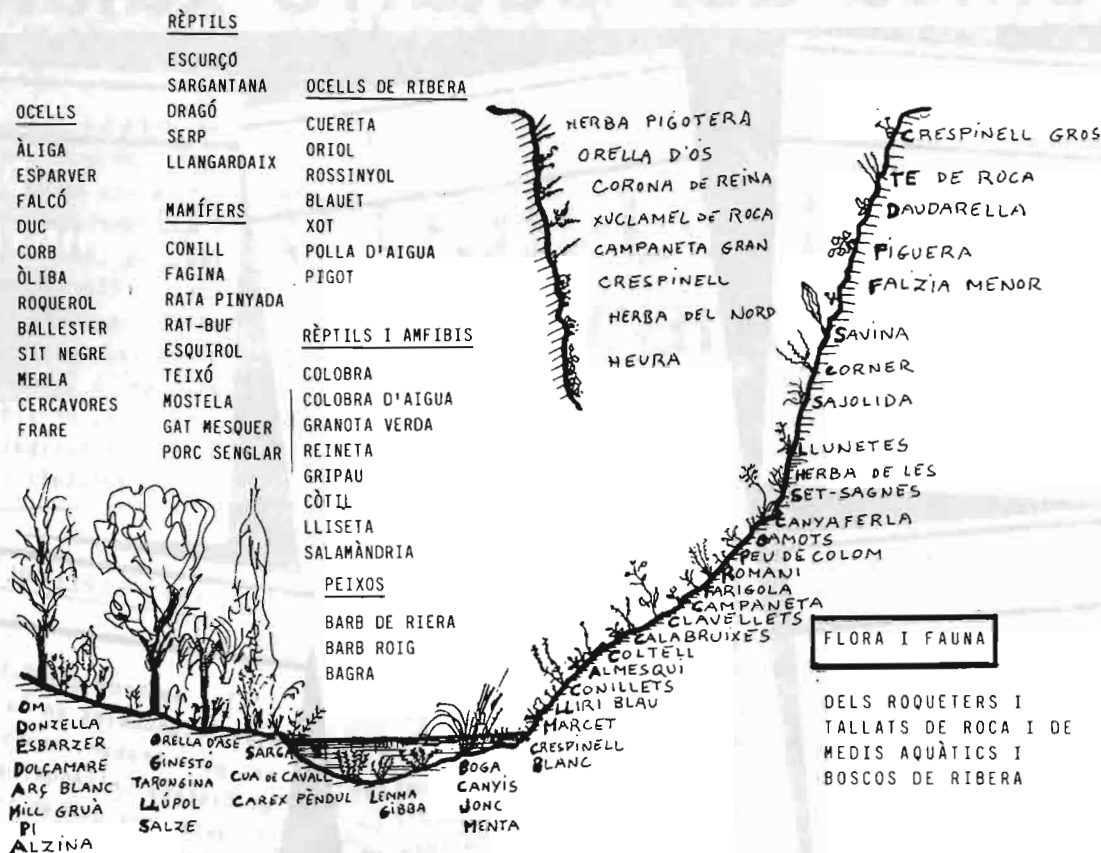
acostem i descobrim senyals a les fulles, als troncs i en altres parts; per terra les petjades, els excrements que marquen territoris, esgarrapades, etc.

Veurem la polla d'aigua, el rossinyol sobre el canyís o la boga i els joncs, les tiges dels quals s'arquegen i les puntes, en quedar submergides, són aprofitades per les granotes verdes, que hi fixen els ous. Alguns rosegadors, com la rata d'aigua o rat-buf -aquí l'anomenen bufó-s'alimenten de les tiges verdes. No gaire lluny de l'aigua trobem la galletera i el vern, la menta, la canabassa borda, la tarongina i la cua de cavall, que representa un gran afí de les falgueres. Faunísticament, en el bosc de ribera i aprofitant els forats fets pel picot verd al tronc dels arbres, hi trobem el colltort, la mallerenga, el xot, etc. Sota les balmes hi cria el cargolet, i a les bardisses properes el rossinyol, a les branques que pegen dels àlbers o dels oms, hi farà el niu l'oriol.

TALLATS DE ROCA I ROQUETERS

Deixant els boscos de ribera i cap amunt, la gran abundància d'espadats, cingleres i afloraments rocosos fa que hi visquin una fauna i una flora molt particulars. El medi rocós té una comunitat faunística especial i fa, a més, la funció que en certa manera és homologable a l'alzinar. És refugi i lloc de cria d'altres espècies no pròpiament autòctones d'aquesta comunitat.

El medi rocós es pot dividir en dues parts: per una banda les

cingleres i espadats, i per l'altra els roqueters o pedregars, que normalment són a la base dels primers i tenen una fauna i una flora ben diferenciades.

Pujant cap al Montalt, en la vall encinglerada la part obaga té unes diferències notables en relació a la soleia.

A les roques ombrívols superiors als 700 m la flora és representada per espècies la majoria de les quals són aïllaments de les últimes glaciacions, com la corona de reina (*Saxifraga catalaunica*), l'orella d'ós, el xuclamel de roca, la campaneta gran, el crespínell, l'herba del nord i, sobretot, l'heura i l'herba pigotera. La savina i la figuera surten en tota mena d'orientació.

A les cingleres asolellades la vegetació no és tan exuberant. El té de roca, les llunetes, la sajolida, el crespínell gris i una gran quantitat de falgueres. De fet, moltes d'aquestes espècies barregen amb la flora dels pedregars i roqueters, junt amb el peu de colom, la farigola, el romaní, com a llenyoses. El lliri blau, els gamons, els narcisos, els clavellets, els conillets, la campaneta i moltes altres.

La fauna dins les cingleres es deriva en dues parts. En les més inaccessibles i més dretes, les espècies que hi habiten són les voladores. S'hi troba, en gran proporció, les depredadores (rapinyaires), que les utilitzen per a nidificar. L'àliga perdiguera, la més gran, és tot un espectacle veure-la com planeja. El falcó, el duc o gran duc (aquí li diuen dugol), és la rapinyaire nocturna més grossa, el corb i la merla blava, l'òliba, que van deixant les cingleres pels campanars.

A la part baixa de les cingleres és on nia el xoriguer, i el roquerol, que fa el niu de fang a les petites esquerdes; el dragó, menys abundant que a les cases de poble, el cua-roig; el gat mesquer cria en els forats i coves de la base del tallat i molt rarament la fagina.

Els pedregars i roqueters es troben generalment a continuació de les cingleres o a les parts altes i carenjants de les serres. A cavall entre el pedregar i la cinglera, s'hi troben les sargantanes i el sit negre, i pròpiament en el pedregar, els còlits en època de passera, el conill, en quantitat considerable,

el llargandaix (fardatxo) molt gros i aliment de les àligues, també la perdiu cada dia més abundant, la mostela marca el seu pas, l'escurçó és a la part més ombrívola.

Sota les pedres hi habita l'es corpi, sens dubte l'habitant més antic de tots, uns 400 milions d'anys.

A l'aigua, al bosc, al pedregar i a les altes parets rocoses hi ha tot un conjunt de vida amb les seves lluites per a la supervivència. Hem de pensar que la vida va néixer en el mar i va anar passant a les terres cada cop més seques. Al llarg dels segles, els sers vius ocuparen regions i llocs diversos, es van trobar en condicions de vida molt variades. Els que foren capaços d'adaptar-se a aquests nous medis de vida sobrevisqueren. Els animals i plantes que avui podem observar quan estudiem les comunitats terrestres són les històries que s'acabaren amb èxit.

JOSEP VOLTA

Crònica del 'cotarro' talaienc

BALLADA DE SARDANES A L'ERMITA DE SANT CRISTÒFOL

Organitzada per Amics de la Sardana, va tenir lloc l'audició de la diada de Sant Cristòfol, prop de l'ermita del mateix nom i concretament a l'esplanada de l'antiga residència d'E.y D. avui reconvertida en centre ocupacional depenent de la Generalitat. L'audició anà a càrrec de la Cobla Neàpolis.

ELS DE LA TERCERA EDAT NO ES QUEDEN QUIETS

Una colla de membres del Grup de la Tercera Edat, encapçalats pel Tomàs Muela, estan posant en pràctica les passejades populars pels voltants de Vilanova. Els "iaios" ja han recorregut itineraris fins a les Roquetes i el segon túnel, i altres fins al mas de l'Esquerrer o el maset d'en Safont. Una bona i barata iniciativa que aplaudim des d'aquestes pàgines.

MILLORES AL REFUGI BALDRIC

Evidentment, de cara a celebrar un digne aniversari, al Refugi s'han introduït algunes millores, la principal de les quals ha estat l'adquisició d'un grup electrògen per dotar de corrent elèctric les seves dependències i així s'ha realitzat la corresponent instal·lació d'enllumenat. També s'han netejat a consciència alguns departaments i s'han pintat alguns envans.

NOUS PREUS DE PERNOCTACIÓ EN EL REFUGI BALDRIC

Donades les millores introduïdes al Refugi, hom ha cregut oportú actualitzar-ne els preus d'estada, comptant que als refugis federatius les quotes són molt més elevades. A partir d'ara els preus per nit són aquests:

SOCIS	NO SOCIS	INFANTS
250	400	150

CELEBRACIÓ DEL XXV ANIVERSARI DEL REFUGI BALDRIC

Tal com estava previst i coincidint amb la festa de l'Onze de Setembre, se celebrà el XXV Aniversari del refugi, que aplegà uns 45 socis al voltant de Can Baldric.

El dissabte al matí s'inaugurà una placa que identifica el Refugi, i a la tarda es feren simpaties de domini i de butifarra. El diumenge hi hagué ball a la part de sota del menjador, puix a l'exterior feia fred, després de la pluja. El Refugi fou visitat per l'alcalde de Nevà, que elogià les bones relacions entre la Talaia i el municipi. Es cloqué la festa el dilluns amb una xocolatada per a la canalla i un menjar col·lectiu per a tota la gent que quedava. Una bona celebració, després de 25 anys d'utilització de Can Baldric.

DUES COMISSIONS QUE ENGENGUEN UNA ALTRA VEGADA

Ja tenim en marxa dues comissions, en primer lloc la de la Marxa per Descripció, que ja ha fet la primera sortida i gairebé ja té l'esbós de l'itinerari d'enguany; per altra banda ja ha estat convocada la primera reunió de la Federació d'Entitats del Carnaval vilanoví, en què la Talaia, com cada any, hi prendrà part. Per ambdues comissions necessitem la vostra col·laboració. Us esperem.

APLEC A L'ERMITA DE LURDES

Va quedar fixada com a data de celebració de l'Aplec el dia 8 d'octubre. En la darrera edició, i per primera vegada, hi va haver dèficit econòmic, i la seva organització va patir un cert desànim que enguany caldrà superar. Recordem que aquest any 89 en fa vint-i-cinc de la primera celebració de la carrera de Cross que finalitza, com tots sabem, al recinte de Lurdes, al bell mig de l'Aplec.

LA DIADA DE CATALUNYA

Amb motiu de la celebració de la Diada Nacional de Catalunya, es féu, com cada any, la tradicional ofrena floral davant el monument al President Macià. Tant la junta directiva de l'entitat com la d'Amics de la Sardana foren presents a l'acte, presidit per les autoritats municipals, partits polítics i entitats ciutadanes.

ACTIVITATS ESPELEOLÒGIQUES DEL G.E.T.

Els membres del G.E.T. continuen incansables en la seva recerca per trobar noves connexions al Sistema Cellagua, a Santander, i aviat ens podran informar dels resultats obtinguts. A més tenen previst realitzar altres activitats en avencs de la Serra de Guara, a Osca. També us anuncien un Curset d'Iniciació a l'Espeleologia a nivell local, especialment dedicat al jovent.

SENDER DE GRAN RECORREGUT GR-92

Aquest estiu ha estat marcat l'itinerari del GR-92, el nou sender de gran recorregut que travessa Catalunya, però per la franja costanera. El marcatge realitzat va començar a Sant Climent de Llobregat i travessa tot els massís del Garraf pel nostre terme municipal i els contigus. La comissió del GR de la nostra entitat participà activament en la senyalització, que fou realitzada per les Colònies de Jovent de la Generalitat i organitzada pel Comitè de Senders.

LOTERIA DE NADAL

Ja us podem avançar el número de La Grossa de Nadal que tenim encarregada! És el 05056. Oportunament us farem arribar les butlletes perquè us pogueu fer millores, o si no les trobareu a les botigues de sempre. No badeu pas! Enguany segur que toca!

Grup
d'Escalada
i alta
muntanya

VIGNEMALE 3.298 m.

PIQUE-LONGUE cara nord

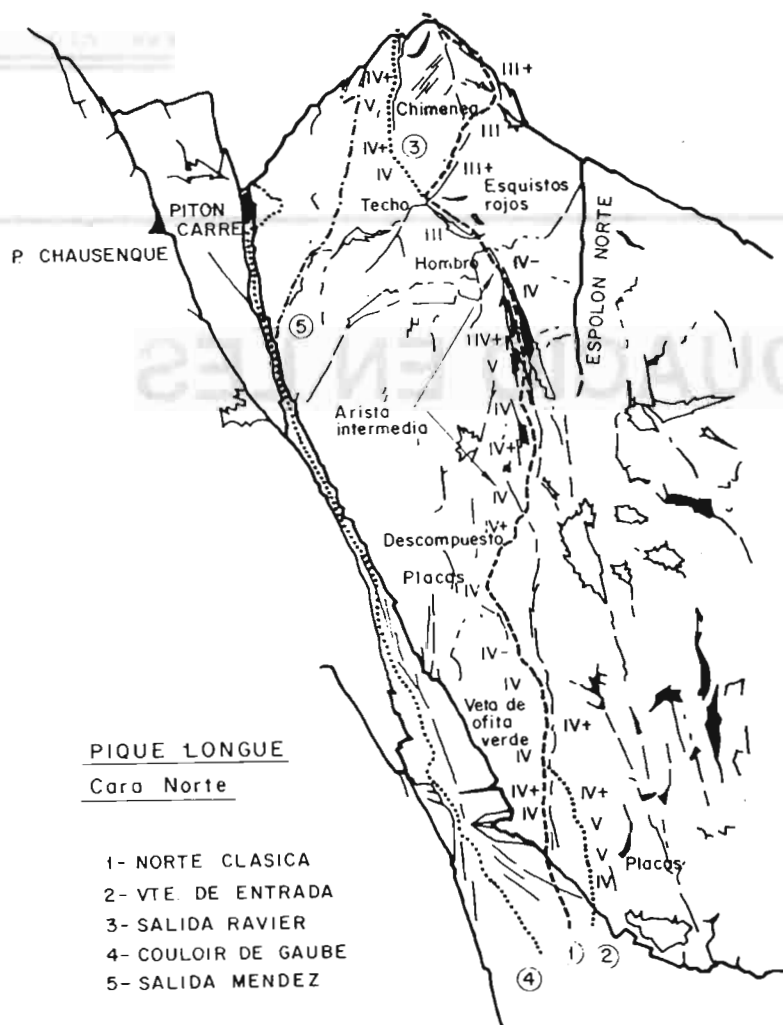
La cara nord del Vignemale ha tingut sempre un encant especial a causa de la seva verticalitat i el "couloir" de GAUBE enmig de la paret. A l'hivern és una de les parets que té més color del Pirineu per la seva llargada i dificultat, castigada com està pel gel.

Sortim de Vilanova amb la intenció d'escalar la cara nord de la punta CHAUSENQUE. Arribats al refugi d'Oulettes, ens adonem que el "couloir" de Gaube és molt trencat per la part de la rimaia; això ens dificultaria l'apropament per començar l'escalada a la punta Chausenque.

El diumenge, ben aviat, iniciem l'aproximació cap a la cara nord. Fem una mica de malabarisme a la glacera d'Oulettes amb la NEW BALANCE. Un cop a la rimaia ens adonem que és molt perillós ascendir pel "couloir" de Gaube per a poder escalar la Chausenque i decidim pujar per la Pique Longue.

Travessem la rimaia i, un cop a la paret, comença la "marató" de la cara nord. El temps no es veu massa bo ja que el "palomo" el tenim sobre nostre.

Al davant hi vaig jo. La primera part de la paret és vertical i la pedra és bona: fissures i dièdres. Anem pujant tot seguint les passes d'un guia que acompanya una parella

gran; els passem al davant molt diplomàticament i seguim una altra cordada de francesos que se'n van de la via i... vinga caure pianos de cua per la paret!

El "couloir" li dóna un encant. Sentim el soroll d'un helicòpter que s'acosta a la paret i se situa al peu de la Pique Longue. No sabem què passa, va i ve tres vegades; darrera nostre venia una cordada catalana.

El Viceng va allucinant per la progressió per la paret amb poques assegurances i bastants metres a l'"ensamble" per a guanyar temps.

Ens perdem darrera la cordada que va al davant i

hem de flanquejar cap a l'esquerra per on va el guia a qui se li nota, que coneix la via.

Ens posem al darrera seu; no sembla massa sociable, però ens resulta pràctic ja que la paret és immensa i no és difícil perdre's. Un cop ja som tots en cadena, uns francesos darrera nostre al final, tots som amics. Cada cordada en el seu lloc. L'aresta intermitja, unes xemeneies una mica podrides, i comença la travessada dessota els esquistos rojos. Un cop a dalt, una altra travessada cap a la dreta i ens situem a l'aresta de Gaube. Ens agrupem tots plegats i mengem una mica. El guia se'n va cap avall per l'aresta de Gaube; nos

altres seguim per l'aresta fins al cim.

Ha valgut la pena, tot i que és una palissa per la seva llargada i per la pedra, que és bastant descomposta.

El descens és dur: cinc hores i ja som a la Vall. Res pitjor que la cara nord.

Escalada realitzada, el 13 d'agost de 1989, per Viceng Barberà, Toni Masana i l'autor d'aquest article.

Dificultat: difícil superior.

Longitud: 850 m

Horari: de 5 a 8 hores

ÀNGEL VEDO

LA GRADUACIÓ EN LES ESCALADES DE DIFICULTAT

ZONA	NOM VIA	DIFICULTAT
1 - SANT LLORENÇ	Performance	7 a
2 - LA RIBA	Malababa	7 b
	Amorrat al piló	7 b
	Menfis	7 a
	Vendetta	7 b+
	Comando violeta	7 b
	Amanece que és poc	7 a+
	Jocs de lilit	7 b+
3 - MONTSERRAT	Policeros Secretivos	7 a+
	Música maestro	7 a
5 - SIURANA	Retrato Casirroto	7 a
6 - EL MONTMELL	Visesua	7 a
7 - LES PENYES	Rasputin	7 a

*Fets
i
Gent*

TROBADA AMB ELS ACORDIONISTES DEL PIRINEU ARSÈGUEL

Feia anys que hi anava al dar-rera, però les circumstàncies no m'ho havien permès. Volia anar a Arsèguel a escoltar aquells acordionistes de qui tant m'havien parlat; fins i tot havia escoltat les seves melodies en alguna festa de poble.

Dissabte 29 de juliol, dia de la Trobada, de bon matí enfilem carretera amunt. Volíem, però, encarar-nos cap a Andorra per, aprofitant l'avinentsa, l'endemà fer les clàssiques compres. Plantem tendes al camping de la Borda Cavaller, a la Farga de Moles, gairebé als nassos de la duana. El dia, calorós, permet sucar-nos a la piscina, fins que, a mitja tarda, amb antelació més que suficient, tornem enrera cap a la Seu i 14 km més enllà, en direcció a Puigcerdà, enfilem per una carretera local cap a Arsèguel.

El Baridà ens donava la benvin-guda. Abans d'arribar ja ens hem d'aturar per fotografiar el poble, perquè l'immens paisatge ens ho demana. Arsèguel és situat en un replà a 949 m d'alçada al peu de la serralada del Cadí, vigilat de prop per aquells immensos cin-gles conformats per relleixos on a l'hivern s'acumula la neu i que donen aquesta fesomia tan caracte-rística que fa que el Cadí sigui una serralada inconfusible.

Preveient l'important afluen-cia de visitants, els organitza-dors havien habilitat un gran camp, situat poc abans d'entrar al poble, per aparcar la munió de vehicles que, dues hores més tard, saturaven l'indret i feia deixar els cotxes per la carrete-ra. Tombàrem pels carrerons, encu-riosis per saber com era el poble. L'inevitable paradeta per

adquirir la música en cassette i l'evident col·laboració en nume-rets de la rifa per sufragar les de-speses de l'organització foren qüestions que ens ajudarien a pas-sar l'estona fins al vespre. Però hi havia quelcom més com, per exemple, comprar una exquisida coca ensucrada que es venia per metres, o visitar el petit museu de l'Acordió, acurada restauració d'un habitatge rústic, que la Ge-neralitat ha habilitat com a sin-gular museu d'aquests instruments musicals, on es poden admirar acordions centenaris, gairebé tots diatònics, de fusta i bo-tons, a part d'algun de cromàtic i amb teclat, o també altres ins-truments com violes, violins o flabials. Il·lustren l'aspecte his-tòric una gran quantitat de foto-grafies d'acordionistes piri-nencs, pastors, pagesos, rama-

Els vells acordionistes del Pirineu, a Arsèguel:

- Sebastià Clot
el "Ferrer" d'Aràns
de 90 anys
- Francesc Farràs
del Pallars Jussà
de 97 anys
- Jaume Tor
"el Coté"
de Pont de Bar
- L'Antoni Pubill
"el Tonet de cal Ponet"
d'Ansobell

ders, contrabandistes, ferrers, etc. i que durant molts anys havien tombat pels camins de la muntanya, cap als hostals, places o ermites, portant al coll l'instrument que donava alegria a les festes i a les fires d'aquelles contrades.

Aquest museu és, doncs, un homenatge a aquells músics que no sabien música, però que ara representen una de les essències culturals dels pobles de muntanya i que eren a punt de desaparèixer. El museu serveix per deixar-ne constància històrica i la Trobada que més tard veuríem s'encarrega de mantenir l'afecció i també de crear escola.

En arribar a la Plaça -guarnida amb fanalets i senyeres, a més de les banderes dels països assistents- les cadires ja eren mig plenes, però aconseguírem encara agafar un bon lloc. Una llarga espera féu que la plaça s'omplís de gom a gom, fins que el Llibert Jordana aparegué per un carreró, encetant, a tall de cercavila, el que seria un llarg recital amb més de cinquanta actuacions de trenta participants, entre músics individuals i conjunts. Potser cal dir que aquesta ja és la catzena edició i que des de fa uns anys ha perdut una mica de la seva autenticitat pirinenca en barrejar-s'hi músics d'altres indrets, com puguin ser els suïssos, anglesos, colombians o francesos, encara que gairebé tots presentin com a nexa comú l'acordió.

Feta la introducció pel presentador, l'Artur Blasco, començaren les actuacions amb el Josep Miquel Elias, "El Mestret" de Sant Romà d'Abella, i després el Ferrer del Quer, que ens delectaren amb les seves melodies. Però calia recordar, de bon començament, que allí faltava algú molt conegut. Amb un record per a tots aquells que ja no hi eren, es rendí homenatge, enguany, a l'Esteve Tarrès, "l'Esteve Sastre", de l'Alzina d'Alinya. Unes diapositives amb la seva imatge, una cadira il·luminada amb el seu acordió i la seva música pels altaveus aconseguiren fer-nos esborronar. I continuava la música, aquesta

vegada francesa, amb el Marc Perrone i M. Odile Chautran, que, a més de l'acordió diatònic, toquen amb la viola de roda. I seguien el Xavier Fonts i la Lili Plana, d'Arsèguet, i l'Antoni Pubill, "el Tonet de cal Ponet", així com una parella d'Euskadi, Trikitrilariak.

Perquè tot no fos música, actuà el Jaume Arnella, que ens contà els seus coneguts romanços. Seguia després el Jaume Tor "el Coté" de Pont de Bar, i també un britànic, l'Stephen Allen, i darrera seu el Josep Verdager "Roviretes", de Folgueroles, que, en comptes d'acordió, tocava magistralment el flabiol i el tamborí. El grup francès "Les insolubles", amb música i cançons, ho feren d'allò més bé, i els seguí el Sebastià Clot, "el Ferrer" d'Aràns, que als seus noranta anys segueix venint a la Trobada. També actuà el Josep Casas, de Músser, que té cura d'ensenyar la tècnica de l'acordió al jovent i donà pas als suïssos del Trio Edelweiss que, amb contrabaix i dos acordions, ens obsequiaren amb les típiques cançons de "jodler" dels Alps. I, sense parar un moment, sortí el Joan Vilaró, de Martinet, i el conjunt "Primera Nota" amb els seus romanços musicals, i tot seguit el Joan Ricart, "El Pubill" de Carveu, l'únic habitant del seu poble, que recita i canta versos picants sense acompanyament musical. La jove Susanna Jordana, que ja fa deu anys començà a Arsèguet, dedicà el Pericó Català a la memòria del seu creador, que ja no era entre ells, "l'Esteve Sastre".

Els escenaris anaven canviant per a no destorbar el desenvolupament de l'espectacle, i els actuants apareixien ara dalt d'un carro al bell mig de la plaça, ara en una finestra o dalt d'una teulada. Així en Joan Pere Quot, d'Andorra, aparegué en un balcó proper a l'escenari principal. I seguien actuant el Llibert Jordana, la Lili Plana, d'Arsèguet, el Camil Sabata, "El Fuster del Berguedà", als qui seguí un heterogeni conjunt, molt animat i rítmic, propi dels sudamericans,

Un moment de l'actuació del Tonet de Cal Ponet, d'Ansobell (Foto Josep Blanes)

Antonio Rivas y sus Vallenatos, de Colòmbia.

Potser el de més edat fou el Francesc Farràs, del Pallars Jussà, que als seus 97 anys, si bé amb alguna dificultat, encara feia sonar un valset al seu acordió. De la Catalunya Nord vingué el Maties Mazarico, de Prada, i del Pirineu aragonès l'Alvaro de la Torre i la Pili Gonzalvo, que a més de l'acordió portaven sac de gemecs i tamborí de cordes. També el Miquel Prat, que tant l'acordió com el violí, els havia après a tocar a Arsèguet. I així els participants anaren repetint diverses actuacions.

La vetllada fou llarguíssima, però els aplaudiments no defalliren en cap moment i la gent, que omplia els llocs més inversemblants, fruï d'una festa que conserva encara un grau molt acceptable d'autenticitat i no pas d'aquest folklore tergiversat que se'ns ofereix per tot arreu.

Valgué la pena d'haver estat a redós de la Serra del Cadí i d'escoltar aquelles inoblidables músiques dels acordionistes del Pirineu.

JOSEP BLANES

Arsèguet, estiu de 1989

MONTSERRAT

EL MONTGRÓS, UN MIRADOR DE PRIMER ORDRE

Hi ha un grup d'excursionistes que, aprofitant el costum de passar uns dies del mes d'agost amb la família a Montserrat, no s'estan de cercar bones caminades per donar contingut als seus anhels per dominar i descobrir tots els indrets de la muntanya. Aquest any he tingut el privilegi de poder pujar al cim del Montgrós (1120 m), un mirador excepcional, de més abast que el de Santa Magdalena, només comparable amb el de Sant Jeroni (1235 m).

El dia escollit, 24 d'agost, dotze marxadors baixem dels tres vehicles que deixem estacionats

a peu de carretera, entre els punts quilomètrics 5 i 6 (680 m) en el lloc on es troba un monòlit que serveix de fita i commemora un Miracle, decidits a emprendre aquesta bella excursió matinal. Ho fem remuntant una dotzena escassa de graons i avancem després pel damunt de la carretera paral·lelament a aquesta. Es fa patent l'efecte devastador de l'incendi del 1986; res no s'interposa per poder apreciar tothora l'esveltesa dels Frares Encantats i la Roca Foradada mentre, no massa lluny, sentim el brunzit d'una serra mecànica que deu col·laborar en les tasques de neteja.

Sempre en direcció a ponent, arribem a la Plaça de Catalunya. Rep aquest nom una petita esplanada a 725 m d'alçada on el caminant pren alè abans d'emprendre la forta ascensió cap a llevant. Se'ns escapa veure la font de Sant Josep, que en una altra ocasió havíem vist gotejar. Un marcat revolt i, poc després, ens trobem amb l'Embut, un espectacular forat en el terreny sense que sàpiga definir la seva formació.

La massa arbustiva ha cobert novament el subsòl. Una planta ens crida l'atenció per l'extensa proliferació de fulles grosses i fruit negre que, en pressionar-se, desprèn un suc de color morat clar, com una oliva madura; s'assembla molt al tabac bord que els erudits anomenen belladonna, de connotacions màgiques per les seves propietats medicinals.

Quan ens toquem el trencall que mena a la Roca Foradada (la veiem d'aquí estant molt a prop), torcem en pujada novament cap a llevant en direcció al Coll de Porc. Més endavant refusen un altre trencall a la dreta que s'enfila al Coll de les Agulles o Portell Estret. L'ascensió continua fins assolir el peu de la impressionant paret del Bisbe. Ara ressequim el cingle, àdhuc en lleugera baixada. El corriol esdevé tan prim i penjat que cal posar-hi atenció. En un degotall de la roca, arran mateix del camí, apareix la font de Coll de Porc; l'aixeta de llautó goteja, però no proporciona el líquid desitjable.

A les envistes del Coll de Porc la vegetació que s'ha escapat de la ignició es mostra espo-

El Gegant Encantat. Montserrat (Foto Arxiu)

nerosa al caminant després del paisatge desolat que ha vist fins ara. Una bauma, una giragonsa i arribem al coll desitjat (978 m) on ha crescut per fer-hi sombra un teix de bona mida; comentem entre els marxadors l'escassetat d'aquests arbres caducifolis a Montserrat, localitzats en els indrets més frescals i ombrívols, sobretot al peu dels cingles que depassen els vuit-cent metres. Els raonaments que ens dona en Moisès, erigit com a cap de marxa, són escoltades atentament ampliant els coneixements que cada cú té de la muntanya.

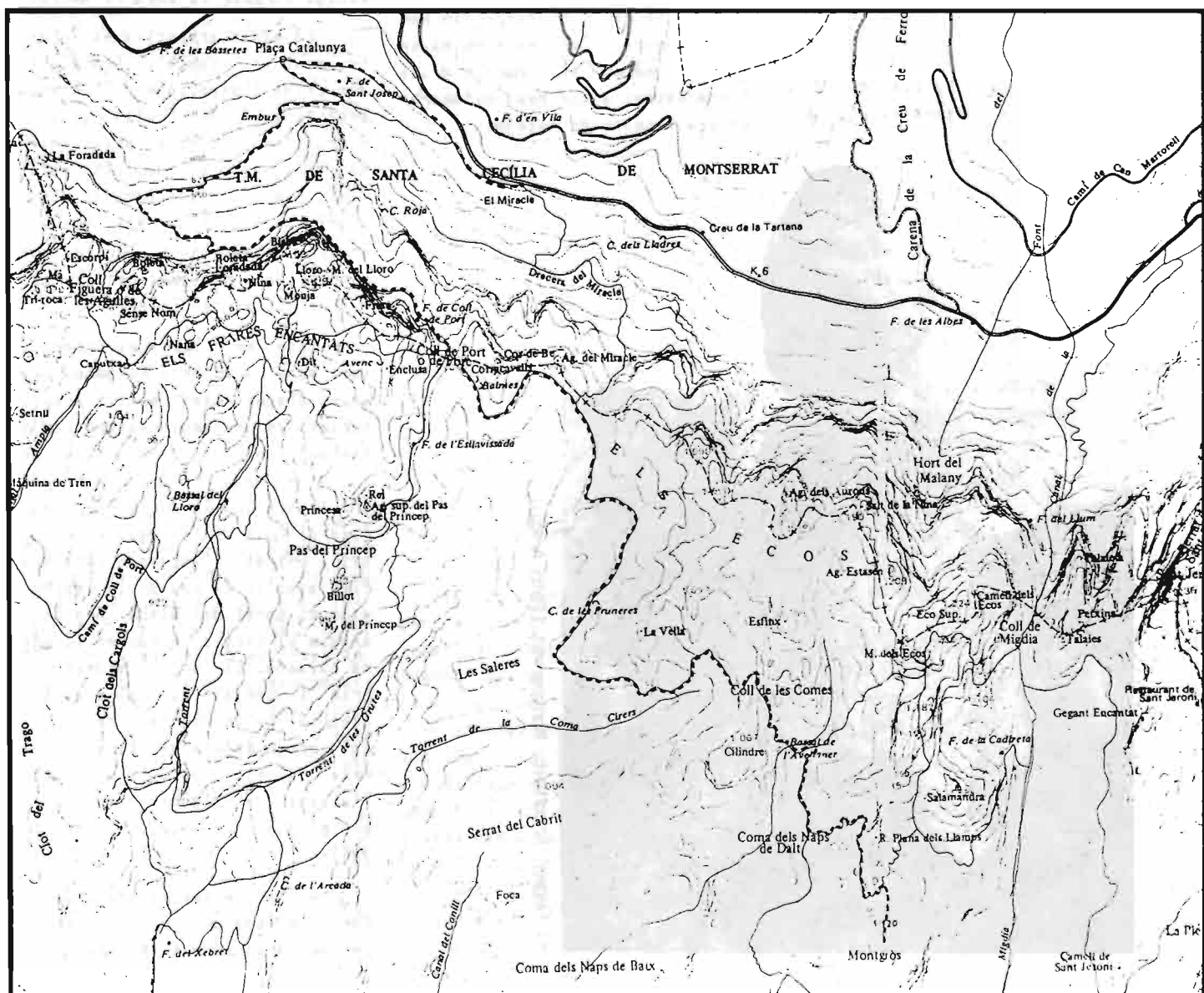
Des del coll de Porc cal seguir ara el camí en direcció SE tot flanquejant les sinuositats orogràfiques. Deixem unes baumes a l'esquerra del camí. En un collet secundari entre sol iombra, ens aturem per esmorzar i fer un canvi d'impressions. En reprendre el camí ens sorprèn un

banc de boira que s'enlaira llam-pant, convenguts però que serà una cosa passatgera. Ben seguit fem marrada per observar la prope-ra cova-refugi de les Pruneres, que aprofita una bauma sota la característica roca de la Vella. Seguidament girem per la serra de les Saleres, vorejant la Vella i entrant a la regió de Coma Cierers, mentre davallem fins al llit de la torrentera que porta aquest nom.

Els camins de muntanya són oberts en la roca i en un instant esdevenen endinsats en la boscúria. Travessem la canal i, després d'un flanqueig curt, trobem una nova i molt forta pujada fins arribar al peu d'una paret. En algunes ocasions convé estar avesat al conglomerat montserratí i tenir seguretat allà on es trepitja: ara ens cal fer una curta grimpada sobre un clap de pedra.

En una clarícia apareix el Cilindre, ja ben a prop. Poca es-tona després arribem al Coll de les Comes (1056 m); des d'aquí veiem el Cilindre a dues passes. És una roca amb un perfil ben sin-gular, diferent si canvia el punt d'observació, però és des d'on som nosaltres que pren la major espectacularitat. Constatem com les accions físiques relacionades amb la naturalesa de les roques i dels agents atmosfèrics han ac-tuat damunt seu per resoldre un producte tan ben acabat.

Després de l'estona obligada de repòs i contemplació, entrem dins el torrent de la Coma de Naps. A l'esquerra del mateix llit hi ha el basal dels Avellaners, aquest any ple d'aigua per bé que no pas aprofitable, fet que contrasta amb el de l'any pas-sat, quan quatre membres d'aquest grup férem la travessa integral de la serra i el veiérem gairebé

sec. Pugem per l'altre vessant. Tot seguit trobem a l'esquerra el trencall que duu als Ecos. El rètol indica "amb cadenes". És una altra excursió temptadora i que guardem per a l'any que ve. Després d'un curt flanqueig s'acaba momentàniament la pujada en un petit trauc de roques. Ara cal fer una davallada dins una llenca de pedra molt dreta; al costat esquerre una creu de ferro mortuòria ens adverteix d'un probable accident desafortunat i ens convida a extremar la precaució; els qui ja han salvat l'obstacle ho aprofiten per fer-hi broma a expenses dels darrers. Sort n'hi ha de les estones que el corriol transcorre sota el bosc en un dia calorós com el d'avui, però després d'unes sobtades davallades sobre rocallisos pronunciats ens decidim a emprendre la darrera pujada. És en aquest punt quan trobem un escurçó encargolat que en veure's tan observat declina la seva postura per amagar-se en la bardissa. Ara no ens cal sinó accedir amb força per la canal aprofitant totes les branques per a subjectar-nos i accedir, no sense esforç, al coll del Montgrós. Uns quants metres seguint la desprotegida carena cap a migdia i assolim la cota màxima del Montgrós (1120 m). Hem esmerçat unes tres hores i mitja, això sí, sense pressa, assaborint en extrem el conjunt paisatgístic.

La visió que hom té des d'aquí dalt és meravellosa. L'ull indecís es perd, confús, enmig d'un desordre tan ben ordenat. Apareixen tot un estol de roques poc conegudes, de formes diverses i nom ben escollit: la Vella, l'Esfinx, la Miranda de l'Ecos, la de Sant Jeroni, amb una perspectiva inèdita per a nosaltres, la Salamandra, la Roca Plana dels Llamps, i encara, mig perdut i arrezerat en el vessant E del torrent de Migdia, l'oblidat Gegant Encantat que en altre temps era ple de simbolisme. Visions més llunyanes dels Flautats o del ser rat de la Portella són el teló de fons d'un escenari superb que el venturós excursionista domina

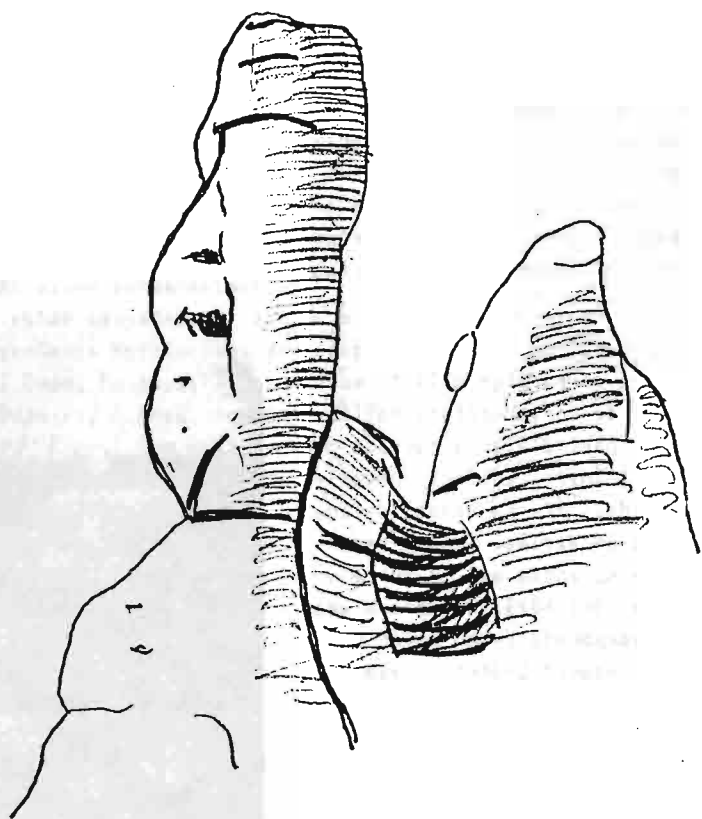
i descobreix. Més, encara, admira la riquesa de la vegetació perquè hi ha tan poca aigua i ben poca terra, entre fondalades humides i roques assolellades que ofereixen llenques de terreny aptes per a la vida vegetal. Així, doncs, malgrat la calitja estival que ens priva de la nitidesa desitjable, l'esforç de pujar aquí dalt bé ha valgut la pena, però l'hora avança i cal pensar en el retorn un cop fetes les fotografies.

Tornem pel mateix camí; les dificultats són les mateixes si bé canvien de sentit en cada cas. L'aigua de reserva escasseja; ben repartida no fa patir a ningú. Ha estat una excursió molt bonica, de bon record, on hi han participat en Moisès Queralt i la seva muller Carme, el senyor Jaume Canals, la seva filla Núria

i el promès d'aquesta en Xavier Jorba, tots ells de Martorell; en Cisco Escolà, de Piera; en Jallil Jalalí, iranià resident a Barcelona; i els restants, socis tots de la Talaia, n'Eliseu Oltra i les seves dues filles M. Carme i M. Neus, la meua filla Montserrat i qui signa l'article.

Cadascú té una visió pròpia de Montserrat, de com deu ser per dins, però rarament hom sol tenir l'ocasió d'anar-hi expressament i ficar-s'hi a dintre perquè hi ha aquest autèntic Montserrat extern i absorbidor, el de la llunyaneta silueta esvelta que tot sovint salutem quan passem per la carretera. Creieu-me que val la pena conèixer-lo per dins.

ANTONI SAGARRA I MAS

El Cilindre

(Dibuix Toni Sagarra)

Les barriades perifèriques de Vilanova (2)

ELS SIS CAMINS CAL PAU DE L'HOSTAL EL FRAIG LA CREU D'EN GARÍ

ELS SIS CAMINS

Aquest nom és relativament modern, ja que en la documentació antiga aquest paratge porta el de la Creu d'en Garí. Es tracta de l'encreuament de tres vells camins: la Carrerada, el Camí-ral i el camí de Vilanova a Rocacrespa i a l'Arboç. Era una petita placeta irregular cenyida pels marges dels camins radials que hi confluïen. En aquest punt és possible l'existència d'una rudimentària creu, de les anomenades de terme, i que hom suposa antecessora de la que hi ha prop del dipòsit de l'Aigua Nova. També es provable que la paraula 'creu' sigui equivalent a encreuament de camins. Se'ns escapa qui seria el Garí que donava nom a la cruïlla. Aquest cognom figura ja en documents antics del nostre terme i continua vigent en l'actualitat.

Voltat de terres de secà i erms pedregosos fins fa pocs anys, era un paratge aïllat, molt allunyat de construccions habitades. A part d'alguna barraca de pagès, l'únic edifici notable dels rodals era la desballestada Torre d'en Vallès. Sempre recordaré la sorpresa que em sobtà un setembre del 1969, després d'una llarga temporada de no haver passat per aquest indret. Havia entrat pel camí del Mas d'en Palau, per la carretera de l'Arboç. Passada aquesta masia vaig trobar-me en un incipient carrer amb cases a mig construir a ambdós costats. No sabia exactament on estava i em costà de reconèixer els Sis Camins per l'enderroc d'al-

guns marges i uns notables eixamplaments. Al cap de poc temps ja hi havia un establiment de begudes, gelats i àdhuc pollastres a l'ast.

El creixement fou ràpid en aixecar-se cases per a habitar-hi permanentment. Es formaren dos nuclis separats, un de proper als Sis Camins i un altre de més enlairat enfront de la Torre d'en Vallès. Han tardat molt en formar un sol conjunt i encara avui la unió no és ben resolta. Pel setembre de 1975, prop de la Torre d'en Vallès hi havia instal·lada una serralleria i s'havia construït un edifici que més tard seria el bar-restaurant Miramar. Efectivament, des d'aquell tossal és perceptible una extensa franja del nostre litoral. Pel marg de

1976 la premsa local denunciava que aquesta zona d'urbanització anàrquica era conflictiva per a Vilanova. El 1982 s'iniciaven les obres de la Variant de carretera C-246 en el terme de Vilanova. Encara es tardaria dos anys en arribar a la Collada-Sis Camins. Pel mes de novembre de 1984 s'estava excavant la trinxera que separaria els dos sectors. Pel gener de l'any següent l'obra quedava enllestida i arribat el juliol ja es podia creuar pel pont com també pel pas establert al camí de Rocacrespa.

Enfront del bar Miramar, a l'altra part de la Carrerada, hi ha un sector d'horts familiars amb dos estrets carrers paral·lels. La trinxera de la Variant hi és a fregar. Una barraca que s'inter-

Canonades-Collectors de la plana del Fraig
en previsió al pas de la variant - agost 84 (Foto: Joan Virella)

Barri dels Sis Camins i el Fraig
des de la carretera de l'Arboç (Foto: Joan Virella)

posava fou enderrocada. Un temps abans, el propietari hi pintà "en venta" per si algú picava i en podia treure, així, més que en l'expropiació.

La serralleria, que en principi estava en la part més enlairada del barri, es traslladà prop dels Sis Camins. Actualment és un pròsper taller especialitzat en portes i tanques metàl·liques dels germans Alfaro. Al camí de Rocacrespa hi ha la casa i magatzem "Casa Blanca" dels contractistes d'obres germans Tienda. Tocant a la Carrerada (c. del Pantano) hi ha un establiment on es ven pa i queviures. Hi comptem sis bars: Miramar, la Nansa i el Abuelo, a la Carrerada. El Mérida al carrer Montserrat, i el Local Social J.R. (?) i Seis Caminos al carrer Divina Pastora. Fa algun temps tancà el bar Gaudí, al carrer del mateix nom, i que era a la vegada seu del F.C. Gaudí. A la darrereria del 1987, fou instal·lada una cabina telefònica a la placeta dels Sis Camins.

Quasi totes les cases tenen enllumenat de la FECSA i aigua corrent subministrada per un particular. Algunes disposen de telèfon propi lligat a la xarxa vilanovina. No hi ha enllumenat públic als carrers. Tampoc hi ha locals de culte. Per iniciativa popular se celebra, des de fa pocs anys i cap a la fi de juliol, la festa

Major del barri, amb ball i l'atracció màxima és la instal·lació d'una polèmica plaça desmuntable de braus, a pesar de les prohibicions decretades per la Generalitat.

Els límits teòrics d'aquesta barriada són la placeta dels Sis Camins, la Carrerada, la Variant C-246, el camí de Rocacrespa, el carrer del Muro, el Camí-ral o de la Turbina i la placeta inicial. En tota la zona compresa en el mapa, Collada, Sis Camins, Fraig, Somella, etc. es comptabilitzen 325 persones empadronades. Se suposa que n'hi ha bastantes més que hi viuen permanentment, però no hi estan censades. Hi anem les següents retolacions de carrers: el Coso, Palomos, Flores, Miramar, Rosales, Sitges, Pantano, Taller, Ebro, Don Pelayo, Seis Caminos (sic), Montserrat, Divina Pastora, Gaudí, Ferrer, Almendros, Einstein i del Muro.

CAL PAU DE L'HOSIAL

Dins l'extensa partida del Fraig, dedicada principalment a conreus de secà, s'hi establí, cap al principi de segle, un mas o sínia on cultivaren ensems vinya, cereals i regadiu. Per a la darrera activitat es perforà un pou que donà resultats positius i que, accidentalment, foradà el

sostre d'una petita caverna. En el curs de la guerra civil fou utilitzada com a amagatall. La família que tenia cura dels terrenys i casa adjunta no era vilanovina. Provenients d'algun indret de l'interior de Catalunya, ja portaven el renom que traspassaren a la finca. Posteriorment marxaren, però el topònim ha persistit. No sabrem mai qui fou en Pau ni quin hostal regia. El pou subsisteix i és utilitzat per a l'abastiment de la casa originària i de les parcel·les del barri.

Ha tingut diversos propietaris i actualment ho són la família Ortega Jara, que, entre d'altres activitats, dirigeixen una empresa de construcció especialitzada en excavacions, rases i rebaixos de terrenys. En data indeterminada es decidí parcel·lar la finca per a establir-hi horts familiars. El març de 1976, la premsa local cita aquest sector com a zona conflictiva d'urbanització il·legal, però veritablement no és fins a l'agost de 1978 quan hi veiem traçar una xarxa de vials a partir d'un antic camí de traçat irregular, provinent de la carretera de l'Arboç. Per l'octubre ja s'havien definit els carrers i pel setembre de l'any següent l'Ajuntament plantava a l'entrada un rètol advertint que es tractava d'una urbanització il·legal i que calia consultar a la Casa Gran per a l'adquisició de parcel·les. Aquest rètol no durà ni una setmana, arrancat, es deia, pels mateixos parcel·listes. Pel juny de 1981, la parcel·lació havia adquirit un gran increment i hi havien proliferat una munió de casetes, però ja tenien a sobre l'espasa de Damocles.

Pel maig del 1982 s'iniciaven les obres de la Variant dins el terme de Vilanova. Fins al juny del 1984 no li tocà el torn al sector del Piular-Cubelles, i al cap de poc temps, bona part de la partida del Fraig, horts inclosos, era un munt de terres remogudes. Alguna caseta fou enderrocada i s'inicià el pont per sobre el camí de Rocacrespa. Tant aquest camí com el del Fraig i altres, en temps plujosos es converteixen en veritables rieres i rases con-

ductores d'aigua. Per a resoldre aquest problema calgué situar grans canonades per sota la Variant, per tal que no actués com a mur de contenció. Són tubs de gran diàmetre que admeten el pas de persones àdhuc que vagin en bicicleta, moto o velomotor.

Tanmateix la Variant seccionà la partida del Fraig. Just és que el sector de migdia adquireixi personalitat pròpia amb el nom ja tradicional de Cal Pau de l'Hostal. Els límits d'aquest sector són la Variant, la carretera de l'Arbog, el Torrent de l'Aiguacuit i el camí de Rocacrespa fins al pont de la Variant. A la part de llevant d'aquesta zona hi ha dos nuclis d'hortes, el de cal Pau i el de l'Aiguacuit, amb uns peculiars accessos sense sortida. Hi ha un únic carrer amb nom, el de Ortega de Luna, a l'antic camí del Fraig.

EL FRAIG

En documents antics, i no tan antics, és denominada aquesta partida, indistintament, el Fraig, Fraix, Faraig, Faraix, Fondo del Fraig o Fondo del Fraire. En forces ocasions i en una mateixa escriptura, hi figuren grafies diferents. En realitat no hi ha cap fondata que pogués justificar l'expressió de "fondo". A part els costers que baixen de les immediacions del Mas d'en Palau i el dipòsit de l'Aigua Vella com a inicis d'un incipient fondal, tota la resta, des del Camí-ral fins al camí de Rocacrespa, és una gran planura d'escàs pendent, antigament dedicada a la vinya i als cereals.

Com ja hem indicat en l'apartat anterior, la Variant migpartí aquesta planura. Regint-nos, a més, per la divisió poligonal parcel·laria del terme de Vilanova, creiem que, actualment, hem de cenyir aquest sector pels límits

que formen el Camí-ral, la carretera de l'Arbog, la Variant, el camí de Rocacrespa i el carrer del Muro fins a la cruïlla amb el Camí-ral. La parcel·lació d'aquesta zona anà paral·lela amb la del Cal Pau de l'Hostal. Com ja hem citat, els vells camins preexistents, convertits ara en carrers, conserven la condició de conductors d'aigües pluvials i tenen un pis llastimós que, quan no és pedregós i amb reguerots, és de pols o fang.

Queda subdividit en dues zones definides, originades potser per correspondre a distints propietaris. La de llevant és associada a la primitiva parcel·lació de Cal Pau de l'Hostal. La de ponent queda limitada entre el Camí-ral o Turbina i el carrer Meridiana. És el sector amb més personalitat. Hi ha quatre carrers perpendiculars al Camí-ral: Pedralbes, Felip Neri, Espronceda i Bilbao. En el primer, hi tenim el bar Pedralbes, la fusteria d'Avellí Alvarez i el taller mecànic Mecatòr

Foto aèria de Vilanova l'any 57 on es pot veure l'Aigua Nova, la Collada i el Fraig quan eren encara camps de conreu.

nics. Tocant a la carretera de l'Arboç hi ha la factoria metal·lúrgica Robins, S.A. i, quasi tocant-hi, unes naus de MAHLE, S.A. (fins fa poc FISA). Més cap a llevant hi ha la granja-vaqueria coneguda popularment com a Cal Gat Negre.

Tornant als carrers perpendiculars al Camí-ral, tenim el segon, amb anècdota inclosa. Preguntem el seu nom i ens diuen que "Felipe Neri". "Sense el Sant?" "No, perquè aquest ja hi és a Vilanova". També hi és el de Bilbao, però no el del poeta Espronceda. Altres carrers més o menys retolats del sector de llevant són Meridiana, Nueva, del Sol i un tros del Ortega de Luna.

LA CREU D'EN GARÍ

Aquest sector queda situat a la capçalera de l'antiga partida del Fraig, separada actualment per la divisió poligonal de les partides del terme. Queda limitat pel camí de la Carrerada (Avinguda Mas Palau), dipòsit de l'Aigua Vella i tanques del Taller-Escola Sant Miquel i Col·legi Margalló, amb les terres encara cultivades d'en Tallaferro, i el Camí-ral fins a la cruïlla dels Sis Camins. A l'hora de donar nom a aquesta zona se'ns presenten diversos dilemes. El de Sis Camins ja està adjudicat. El de Mas

d'en Palau no li correspon a pesar de la proximitat. Hem pensat en el de la Creu d'en Garí, nom històric dels Sis Camins, ja mig oblidat i per tant amb possibilitats de reivindicar-lo.

Aquesta barriada té la forma d'un ventall irregular amb les barnilles o radis dirigits cap al Camp d'en Tallaferro. Els carrers que segueixen el sentit radial són de fort pendent, pedregosos i amb el pis erosionat per les pluges. Els transversals procuren cenyir-se al nivell d'antigues feixes i conservar certa horitzontalitat. Fa pocs anys era una zona forestal poc densa, amb certa abundància de pins, molts dels quals encara subsisteixen, especialment uns exemplars molt notables en la part baixa, llinçant amb els cultius d'en Tallaferro i que es diu que en un futur formaran part d'una zona verda de certa extensió.

El nucli s'anà formant al principi de la dècada dels setanta. Pel novembre de 1973, i amb motiu d'un petit incendi, es fa constar que ha estat en un sector de la urbanització "Sis Camins", situada davant del Mas d'en Palau. La localització no presenta dubtes. Sí que els ofereix, però, una petició del novembre de 1975, sol·licitant permís per a la il·luminació del "polígon residencial Vall Palau" (?). No podem precisar

quan s'inicià la retolació provisional dels carrers d'aquests barri, però pel novembre de 1978 la premsa local citava el carrer Lenin. Algun temps després tractàrem inútilment de trobar-lo. Únicament veiérem un rètol matusser on figurava el nom de John Lennon, així incorrectament grafiat. Del capdavanter de la Revolució d'octubre a l'assassinat ex-beatle hi ha una certa difèrència, oi?

La inauguració, a l'octubre del 1980, de l'Escola-Taller Sant Miquel per a disminuïts psíquics i també a l'octubre del 1983 del col·legi Margalló d'E.G.B. ha contribuït, per proximitat, a donar caràcter a aquest barri. Rètols de fusta, alguns ja desapareguts, designen els carrers Betis, Güell, Cazorla, Sofia, Sant Miquel, Pino, Centro, Mayor, la Plata i altres ja esmentats. L'únic establiment que hi veiem és el Forn de Pa Casas, on també figura una marca de gelats a l'entrada. El nom no el jutgem correcte, ja que el forn, si no anem errats, és a Cubelles. Aquí hi deu haver, en tot cas, una taula de pa.

JOAN VIRELLA I BLODA

GR-11

CALENDARI PREVIST PER A LES PROPERES ETAPES

Data	E T A P A		KM
1-10-89	21	CAP DE CREUS - PORT DE LA SELVA	16,6
22-10-89	22	PORT DE LA SELVA - VILAMANISCLE	20,5
19-11-89	23	VILAMANISCLE - SANT MARTÍ BAUSSITGES	18,8
17-12-89	24	SANT MARTÍ BAUSSITGES - LA JONQUERA	20,0

* Si bé les dates es respectaran, és possible que hi hagi modificacions en alguns trams i que les etapes no s'ajustin a les anunciades, tot per raó de dificultats en l'arribada dels autocars en alguns llocs. Amb tot, en sereu assabentats oportunament.

La Comissió del GR

NOTÍCIES DEL GR-2 MEDITERRANI

El GR-92 Mediterrani és un sender que segueix el litoral del Principat i que en un futur enllaçarà amb els que semblantment voregen la costa de la resta de Catalunya i els altres països de la Mediterrània Nord. A llarg termini hi ha el projecte d'envoltar tot el Mare Nostrum.

El seu recorregut per terres de la Catalunya Central comença a Portbou i finalitza a Ulldecona. L'any passat va inaugurar-se el seu tram nord, de Portbou a Santa Coloma de Gramenet; enguany s'ha senyalitzat el tram al sud de Barcelona, de Sant Climent del Llobregat a Ulldecona, participant-hi activament la nostra Societat. Expliquem una mica la història.

A principis del mes d'abril de l'any passat, el Sr. Llibert Carulla, president de la Comissió GR-92, encarregada de la realització del sender, va visitar-nos per tal de sol·licitar la nostra col·laboració a l'hora de definir i posteriorment senyalitzar el tram comprès entre Sant Climent del Llobregat i Bonastre (més o menys el tram que travessa les comarques del Garraf i el Penedès). Com és natural, acceptàrem de participar en el projecte i la Comissió del GR s'encarregà d'establir un pla de treball.

En primer lloc calia coordinar-se amb les altres entitats excursionistes de la zona de pas del GR; això va fer-se en un parell de reunions de Vegueria celebrades a Vilafranca del Penedès el mes de setembre (estava previst fer-les abans de l'estiu però no fou possible per múltiples problemes). En aquestes reunions es va concretar una mica més el recorregut del sender i es va subdividir el tram assignat pel Sr. Carulla en tres subtrams: Sant

Climent - La Casa Alta - L'Arbog-Bonastre. A més es va nomenar un responsable per a cadascun d'aquests subtrams; aquesta persona seria l'encarregada d'organitzar les tasques de determinar el recorregut real del sender, de fer-ne la descripció i posteriorment de senyalitzar-lo. Els responsables nomenats foren: n'Augustí Poch de Vilanova (Sant Climent-La Casa Alta), en Fèlix Masachs de Vilafranca (La Casa Alta/L'Arbog) i n'Albert Jané del Vendrell (L'Arbog-Bonastre). També es decidí que els de Vilafranca estudiarien la possibilitat de fer un sender de petit recorregut (PR) subsidiari del sender principal.

Així doncs, la primera tasca que s'havia de fer era traçar sobre el terreny el recorregut del sender; es va acordar que cadascun treballaria en el seu tram i que a principis d'any es faria una reunió per tal de presentar el projecte i aprovar-lo entre tots.

A partir d'aquest moment nosaltres varem connectar amb els grups que podien estar interessats en col·laborar. Per part dels de Sitges la resposta fou negativa; digueren que ells, amb el GR-5 ja en tenien prou. Tampoc aconseguírem interessar el grup de Gavà; sembla ser que hi havia un problema amb el nom del sender !. En canvi sí que acceptaren de treballar-hi els grups de Ribes i de les Roquetes.

En una posterior reunió amb aquests grups s'acordà que els de les Roquetes s'encarregarien del tram La Morella/Els Masets de Jafra i els de Ribes farien Els Masets/La Serra. La resta: Sant Climent/La Morella i La Serra/La Casa Alta quedava per a nosaltres.

D'acord amb aquest pla de treball abans d'acabar l'any ja s'havia determinat i descrit el tram Els Masets/La Casa Alta. Quedava pendent el tros assignat a Les Roquetes i el tram Sant Climent/La Morella. Amb aquest material assistirem a una reunió de Vegueria celebrada a La Tallaia a mitjans de gener on s'havia de presentar el treball realitzat per cadascun dels grups. Malauradament ni el responsable de Vilafranca ni el del Vendrell vingueren. Això, juntament amb la notícia que els de Vilafranca, sense encomanar-se a ningú, ja havien pintat un tram, motivà que tinguéssim un seguit de reunions de Vegueria una mica "exaltades" car ens temíem que tot obeïa a una maniobra dels vilafranquins per intentar canviar "de facto" el traçat del sender i acostar-lo a casa seva. A una d'aquestes reunions fins i tot convidàrem el Sr. Carulla per tal que, com a màxim responsable del sender, es fes càrrec de la situació.

El Sr. Carulla va convocar, per a finals de febrer, una reunió de tots els responsables (de Sant Climent a Ulldecona) amb els representants de la Generalitat organitzadors dels camps de treball que a l'estiu s'encarregarien de pintar el sender. Aquesta reunió multitudinària, que en un principi s'havia de celebrar a la Masia Cabanyes, segons desig del mateix Sr. Carulla, acabà celebrant-se al restaurant La Garrofa d'Avinyonet del Penedès i únicament hi assistiren el Sr. Carulla, els dos representants de la Generalitat, en Fèlix Masachs de Vilafranca i en Ramon Casas i jo mateix per Vilanova.

Malgrat tot, aquesta reunió fou molt productiva. En primer lloc es va clarificar la postura dels vilafran-

quins; efectivament, ells no volien tenir simplement un PR que passés prop de Vilafranca (per Olerdola). Com que estava clar que nosaltres no renunciàvem al traçat preestablert, després de considerar diferents possibilitats es va arribar a l'acord de fer una variant, un GR-92-2, que deixés la branca principal a la Clota (Begues) i passant per la Molla, Santa Susanna, Viladellops i Olerdola, la retrobés a L'Arbog.

També fixàrem el calendari per als camps de treball encarregats de pintar el sender. S'organitzarien dos camps; un del 30 de juny al 12 de juliol i l'altre del 14 al 26 de juliol. El primer camp senyalitzaria el tros Sant Climent/La Casa Alta (branca principal i variant) i el segon la resta fins a Bonastre. D'acord amb el traçat del sender es van escollir els llocs d'allotjament: Begues, Ribes, Vilanova i la Geltrú, l'Arbog, Bonastre.

Després d'aquesta reunió, nosaltres seguirem treballant en la preparació del sender assumint també el tram La Morella/Els Masets car els de les Roquetes es des preocuparen del tema.

A mitjans d'abril tinguérem una trobada amb el representant de la Generalitat i els monitors dels camps de treball per tal d'anar a veure sobre el terreny els llocs on s'allotjarien els nois i noies. Així varem anar a Begues (Poliesportiu), Ribes (Piscina), Vilanova i la Geltrú (Molí de Mar) i l'Arbog (Poliesportiu).

Finalment, el mes de juliol va començar la tasca de senyalització, potser la més distreta de tot el programa. El dia que ens tocava, d'acord amb el calendari, nosaltres o els companys de Ribes, amb un grup d'uns set o vuit nois/noies i un dels monitors, anàvem amunt i avall amb els pots de pintura, la roda comptaquilòmetres i d'altres estris, seguint el tram corresponent. Els de Vilafranca varen fer la "seva" variant.

El primer camp senyalitzà des de Sant Climent fins al Mas de l'Artís i finalitzà el seu treball amb una festa-sopar celebrada al Molí de Mar a la qual ens varen convidar (Val a dir que quedaren molt satisfets de la seva estada a Vilanova). L'únic contacte que tinguérem amb els del segon camp fou la pintada del tram

Mas de l'Artís/Castellet car a partir d'ací prenien el relleu els del Baix Penedès.

Ara queda la tasca de comprovar si la senyalització està ben feta, resoldre algun punt que volem revisar i fer la descripció definitiva del sender. De totes maneres ja podem dir que tenim un sender de gran recorregut.

Nota.- El recorregut del sender és el següent: Sant Climent del Llobregat, la Font de Ferro, Ermita de Bruguers, Castell d'Eramprunyà, la Clota, les Agulles, coll Sostrell, la Morella, Vallgrassa, la Plana Novella, Jafra, els Masets de Jafra (on es creua amb el GR-5), la Cova Negra, Ribes, la Serra, Masia Cabanyes, el Mas de l'Artís, la Casa Alta, Catelllet, l'Arbog.

Agustí Poch i Parés
Comissió del GR

Moltes vegades m'ha passat i crec que molts coincidiran amb mi. Prepares una excursió i mentre dura la preparació la gaudeixes plenament: prepares el material, la documentació necessària per saber el terreny que trepitges, busques informació dels monuments que hi pugui haver a la zona, etc.

Bé, ja ho tenim tot a punt i fem l'excursió. Si som aficionats a la fotografia o al vídeo anirem amb la càmera penjada al coll i anirem aturant-nos per descansar, fruit del paisatge, fer fotografies o vídeos. Aquell a qui agradi la botànica possiblement anirà retratant flors, herbes, arbres. Aquell a qui agradi la natura en general anirà gaudint en la contemplació del paisatge. L'aimant de l'art retratarà o filmarà monuments,

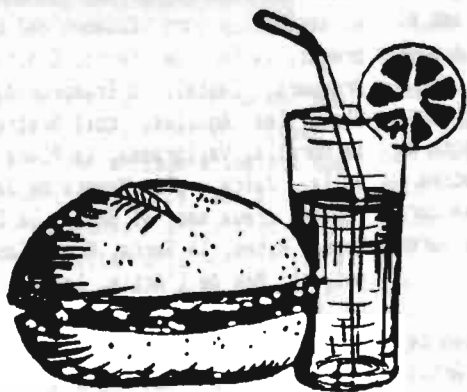
REFLEXIONS D'UN EXCURSIONISTA

Així passarà o passaran el dia o els dies que duri l'excursió. Quan arribem a casa, més o menys cansats, comentem l'excursió, fem revelar els rodets de fotografies, mirem els vídeos que hem filmat i recordem tot allò que ens ha fet passar-ho bé en aquella excursió. Però, tot aquell material que hem aplegat anirà a raure en un armari o en algun calaix i potser passaran mesos o anys fins que ens tornem a recordar del que hem vist en aquella sortida. Això passa perquè, un cop feta l'excursió, ja no hi donem importància.

Crec que l'excursionista, a part d'agradar-li fer excursions (per caminar, escalar, per fer esport en general), ha d'ésser una persona que es sensibilitzi en la contemplació del paisatge, de les flors boscanes, dels arbres, dels monuments que pugui trobar pel camí, etc. Així gaudirà en profunditat de tot el que l'envolta i haurà viscut plenament l'excursió que potser al cap del temps no recordarà plenament, però sí els seus trets més fonamentals, ja que quan la va fer va treure'n el màxim profit.

JOSEP MARIA MORAGAS I VENTOSA

Granja Les Piscines

**GELATS - ENTREPANS
ESMORZARS
FESTES INFANTILS**

Josep Coroleu, 95

Tel. 815 39 09

Vilanova i la Geltrú

LOCAL CLIMATITZAT

LA QUALITAT

**SUPERMERCATS * SEGUR DE
CALAFELL**

CAVAS

Ferret

GUARDIOLA DE FONT-RUBÍ

MAS DE 8000 TITULOS EN VHS

Francesc Macià, n.º 79, esquin. Doctor Fleming. Vilanova i la Geltrú

T.V.

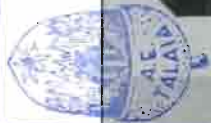
ORDENADORES

VIDEOS

MONITORES

A.E. TALAIA

BIBLIOTECA
ARXIU

VIDRES VILANOVA

rodere

CRISTALLS I VIDRES PLANS
DE TOTA CLASSE
FUSTERIA D'ALUMINI

EXPOSICIÓ
PARE GARI, 26
TEL. 893 87 07

mampares
bany i dutxa

VENTIKLAR®

2S Cesana spa

MABELUX

d uehban

**ORIGINAL
DUSCHOLUX**

BOLSOS

rodere

Avda. Francesc Macià, 65 / Sant Gregori, 4

Tel. 815 18 44

08800 VILANOVA I LA GELTRÚ